

Fennia

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2015

Sisältö

Toimitusjohtajan katsaus	1
Hallituksen toimintakertomus	2
Tilinpäätös	
Tuloslaskelma	6
Tase	8
Emoyhtiön rahoituslaskelma	10
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	11
Konserniyhtiöt	16
Emoyhtiön liitetiedot	
Liite 1. Vakuutusmaksutulo	17
Liite 2. Vakuutusluokkaryhmäkohtainen tulos	18
Liite 3. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät	19
Liite 4. Liikekuluerittelyt	20
Liite 5. Erittelyt henkilöstökuluista, henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä	21
Liite 6. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely	22
Liite 7. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero	23
Liite 8. Kiinteistösijoitukset	24
Liite 9. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä	25
Liite 10. Muut sijoitukset	26
Liite 11. Saamiset	27
Liite 12. Omistukset muissa yrityksissä	28
Liite 13. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset	30
Liite 14. Vakavaraisuustunnusluvut	31
Liite 15. Velat	32
Liite 16. Oma pääoma	33
Liite 17. Vakuudet ja vastuusitoumukset	34
Liite 18. Lähipiirilainat ja -liiketoimet	35
Konsernin tulosanalyysi	36
Tunnusluvut	37
Sijoitusjakauma käyvin arvoin	38
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle	39
Tunnuslukujen laskentakaavat	40
Riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinta	42
Hallituksen ehdotus voiton käytöstä	51
Tilintarkastuskertomus	52
Hallintoneuvoston lausunto	53
Fennian hallinto	
Hallintoneuvosto	54
Hallitus	58
Tilintarkastajat	59
Johtoryhmä	60
Lääkärit	61

■ Fennialla tuloksekas vuosi

Vakuutusliiketoiminnan tulos kehittyi myönteisesti ja yhdistetty kulusuhde aleni. Yhtiön liikevoitto ylsi 88 miljoonaan euroon. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta oli 429 miljoonaa euroa ja yhtiön yhdistetty kulusuhde aleni 98,5 prosenttiin. Vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde aleni 96,7 prosenttiin. Luvuista näkee, että fennialaiset ovat tehneet jo monta vuotta lujasti työtä perusliiketoiminnan kehittämisessä.

Olemme rakentaneet palvelujamme ja kannattavuutta monella eri tavalla. Henkilöasiakkaat hoitavat jo nyt monet päivittäiset asiansa kätevästi verkossa, he haluavat hoitaa myös vakuutus- ja finanssipalvelunsa pääsääntöisesti sähköisesti. Siksi olemme kehittäneet Oma Fennia -verkkopalveluja sekä yritysille että kotitalouksille. Automatisaation avulla voidaan vähentää manuaalisia työvaiheita, jolloin jää enemmän aikaa asiakaskohtaamisiin.

Vahinkovakuutusyhtiönä haluamme jatkuvasti parantaa asiakkaan kokemusta ”totuuden hetkissä” antamalla asiakkaalle tietoa ja varmistamalla fennialaisten ja kumppaneiden osaaminen silloin, kun sitä eniten tarvitaan. Kumppanuuksien avulla tavoittelemme laadukasta ja sujuvaa asiakaskokemusta.

Esimerkkinä viime vuonna solmitusta kumppanuudesta voin todeta, että optimaalinen hoitoketju ja tyytyväiset potilaat ovat yhteistyökumppanimme Dextran ydinosaa. Heidän ammattitaitonsa ja palvelut ovat nopeasti ja vaivattomasti asiakkaidemme käytössä.

Alkaneena vuonna meitä ovat puhuttaneet Fenniassa samat aiheet, kuin asiakkaitammekin: yhteiskunnallinen päätöksenteko, paikallinen sopiminen, yritysrahoitus, omistajanvaihdokseen liittyvät haasteet, viennin tila, kansainväliset uhkakuvat, matkailun turvallisuus ja taloudellinen epävarmuus.

Olemme kuitenkin Fenniassa iloisia siitä, että yrittäjien näkemykset lähiajan suhdannekehityksestä ovat alkuvuodesta vahvistuneet ja toiveikkuus on voimistunut. Myös suomalaisten tuki yrittäjyydelle ja yrittäjille on vahva, yli 80 prosenttia suomalaisesta väestöstä tukee sitä. Yrittäjien valoisammat näkymät säteilevät yhteiskunnassa kaikille myönteisiä asioita.

Hyvä asiakas, haluan kiittää sinua toimintamme kehittämisestä viestein ja palauttein. EPSI-Rating -tutkimuksen mukaan olemme alan suositelluin vakuutusyhtiö yrittäjille ja yrityksille. Kotitalouksien arvion mukaan olemme hyvässä kärkikolmikossa. Jatkamme kilpailukykyisen Fennian kehittämistyötä, jotta täytämme teidän odotuksenne hyvää palvelusta tulevaisuudessakin.

Kiitokset asiakkaillemme, työntekijöillemme ja yhteistyökumppaneillemme hyvästä yhteistyöstä.

Antti Kuljukkanen
toimitusjohtaja

Hallituksen toimintakertomus

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Fennian vuosi 2015 oli hyvä. Yhtiön vakuutusliikkeen tulos kehittyi myönteisesti ja yhdistetty kulusuhde aleni.

Vakuutustoiminta

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta oli 429 miljoonaa euroa (430 milj. euroa). Vertailuvuoden maksutulossa oli kertaluontoinen 16 miljoonan euron erä potilasvakuutuksen maksuja. Ensivakuutuksen maksutulo nousi 429,0 miljoonaan euroon (413,6 milj. euroa), vertailukelpoisen kasvun ollessa neljä prosenttia. Tulevan jälleenvakuutuksen maksutulo oli 0,4 miljoonaa euroa (0,4 milj. euroa). Luottotappiot olivat 2,3 miljoonaa euroa (1,8 milj. euroa).

Yhtiö päätti alentaa vastuuvelan diskonttauksessa käytettävää laskuperustekorkoa 2,4 prosenttiin (2,5 %). Tämän johdosta vastuuvelka kasvoi 7 miljoonaa euroa ja korotti yhtiötasosta vahinkosuhdetta ja yhdistettyä kulusuhdetta 1,7 prosenttiyksikköä. Vertailu-vuoden korvauskuluihin sisältyi potilasvakuutuksen kertaluonteista vastuuvellkakasvua 17 miljoonaa euroa, joka puolestaan kasvatti julkisen sektorin täysomavastuisten vakuutusten maksutuloa 16 miljoonaa euroa. Näillä erillä ei ollut oleellista vaikutusta vertailuvuoden vahinkosuhteeseen ja yhdistettyyn kulusuhteeseen.

Yhtiön yhdistetty kulusuhde aleni ja oli 98,5 prosenttia. Vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde oli 96,7 prosenttia (99,3 %), josta vahinkojen osuus oli 65,9 prosenttia (68,0 %) ja liikekulujen sekä korvausten käsittelykulujen osuus 30,9 prosenttia (31,2 %). Yhtiön vahinkosuuhde aleni 73,9 prosenttiin (75,5 %). Alenemiseen ovat vaikuttaneet yhtiön lähivuosina toteuttamat kannattavuustoimenpiteet.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo pysyi ennallaan 89 miljoonassa eurossa. Lajin vahinkosuuhde kasvoi 90 prosenttiin (85 %). Muun tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulo kasvoi 10 prosenttia 44 miljoonaan euroon (40 milj. euroa). Lajin vahinkosuuhde aleni merkittävästi 82 prosenttiin (92 %). Tulokseen on vaikuttanut määrätietoinen riskin mukaista tasoa tavoitteleva hinnoittelu.

Liikennevakuutuksen maksutulo oli 82 miljoonaa euroa (78 milj. euroa). Lajin kannattavuus parani. Vahinkosuuhde oli 65 prosenttia (68 %). Vapaaehtoisen autovakuutuksen maksutulo kasvoi 7 prosenttia 76 miljoonaan euroon (71 milj. euroa). Yhtiö on lähivuosina aiempaa tarkemmin huomionut lajin riskimaksuun vaikuttavia tekijöitä ja lajin vahinkosuuhde on kehittynyt myönteisesti ollen 69 prosenttia (75 %).

Yritysten palo- ja muiden omaisuusvakuutusten maksutulo pysyi jo kolmannen vuoden ennallaan 47 miljoonassa eurossa. Kotivakuutuksen maksutulo vastuu- ja oikeusturvaosineen kasvoi 5 prosenttia ja oli 49 miljoonaa euroa. Sekä kotitalouksien että yrityssektorin vahinkomeno oli maltillinen.

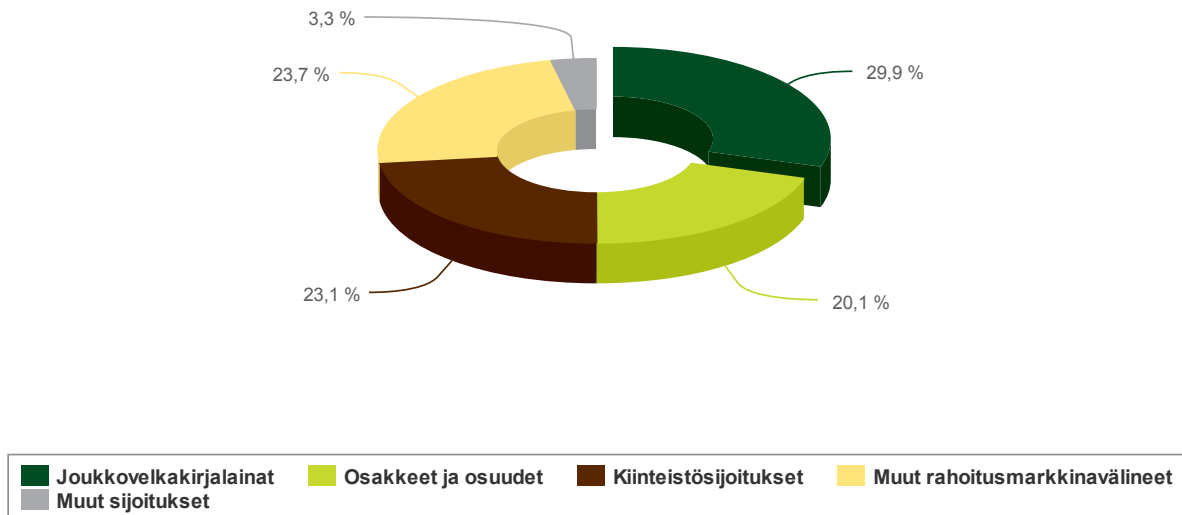
Sijoitustoiminta

Yhtiön sijoitustuotto käyvin arvoin oli 59 miljoonaa euroa (89 milj. euroa) ollen 3,9 prosenttia (6,2 %) sijoitetulle pääomalle. Yhtiön tulokseen kirjatut sijoitusten nettotuotot olivat 95 miljoonaa euroa (84 milj. euroa).

Yhtiön sijoitusten käypä arvo oli vuoden lopussa 1.561 miljoonaa euroa (1.496 milj. euroa). Joukko-lainojen ja pitkän koron rahastosijoitusten osuus sijoituskannasta oli 30 prosenttia sekä raha-markkinasijoitusten ja talletusten osuus 24 prosenttia. Osakkeiden, osakerahasto-sijoitusten ja pääomarahastojen osuus oli 20 prosenttia, kiinteistösijoitusten 23 prosenttia ja muita sijoituksia oli 3 prosenttia.

Fennia, emoyhtiö Sijoituskanta 31.12.2015 1 561 milj. euroa (1 496 milj. euroa)

Sijoitustoiminnan tuottoprosentti 3,9 % (6,2 %)

Tulos ja vakavaraisuus

Yhtiön liikevoitto oli 88 miljoonaa euroa (74 milj. euroa). Vakuutustekninen tulos kehittyi edelleen myönteiseen suuntaan.

Yhtiön tasoitusmäärä kasvoi 44 miljoonalla eurolla ja oli vuoden lopussa 268 miljoonaa euroa (224 milj. euroa). Yhtiön toimintapääoma oli 330 miljoonaa euroa (335 milj. euroa). Yhtiön vakavaraisuuspääoma nousi 599 miljoonaan euroon (559 milj. euroa). Vastuunkantokyky eli vakavaraisuuspääoma suhteutettuna vakuutusmaksutuottoihin oli 143,5 prosenttia (133,8 %).

Yritysjohdo ja henkilöstö

Kertomusvuonna Fennian hallitukseen kuuluivat jäseninä toimitusjohtaja Mikael Ahlbäck (puheenjohtaja), kauppaneuvos Matti Pörhö (varapuheenjohtaja), toimitusjohtaja Jussi Järventaus, toimitusjohtaja Lars Koski, professori Eva Liljeblom, toimitusjohtaja Timo Salli ja toimitusjohtaja Paul Stucki.

Hallitus piti kertomusvuoden aikana yhteensä 9 kokousta. Jäsenten läsnäoloprosentti oli 95 prosenttia.

Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut Antti Kuljukkanen.

Yhtiökokouksessa 20.4.2015 hallintoneuvostoon valittiin uusiksi jäseniksi hallituksen puheenjohtaja Risto Finne, hallituksen puheenjohtaja Matti Kurtio, toimitusjohtaja Raimo Puustinen ja toimitusjohtaja Risto Tornivaara.

Yhtiön palveluksessa oli vuonna 2015 keskimäärin 1043 henkilöä (1077).

Palkitseminen

Palkitsemisen lähtökohtana Fennia-konsernissa on kannustava, oikeudenmukainen, kohtuullinen sekä konsernin ja konserniyhtiöiden lyhyen ja pitkän tähtäimen etujen mukainen johdon ja henkilöstön palkitseminen. Palkitsemisjärjestelmät perustuvat ennalta määriteltyn, konsernin strategisista tavoitteista johdettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi konsernille on laadittu palkitsemisperiaatteet (palkkapolitiikka). Fennia-konsernin palkkapolitiikassa määritellään kaikkien fennialaisten palkan ja palkkioiden määräytymisen periaatteet. Fenniassa palkkapolitiikka nähdään kokonaisuutena, johon vaikuttavat mielenkiintoisen ja riittävän haastavan tehtäväkentän lisäksi hyvä johtaminen, henkilöstöedut ja rahallinen palkitseminen. Palkkapolitiikasta selviää myös se, miten jokainen fennialainen voi itseään ja omaa toimintaansa kehittämällä vaikuttaa palkkakehitykseensä ja mitkä ovat palkka- ja palkkioasioihin liittyvät vastuut yhtiössä.

Palkitsemisperiaatteiden mukaisesti palkitseminen on rakennettu epätervettä riskinottoa estävällä tavalla. Palkitsemisjärjestelmissä on mm. ennalta määrätty palkkiomaksimit, jotka rajoittavat palkkion enimmäismäärän ja force

majeure -ehto, joka antaa hallitukselle oikeuden järjestelmien muuttamiseen kesken kauden, jos yhtiön taloudellinen asema on vaarantunut taikka olosuhteet ovat muutoin muuttuneet merkittävästi. Palkkioista päätettäessä noudatetaan "yhden yli" -periaatetta eli päätöksentekijänä palkitsemisasioissa on pääsääntöisesti palkittavan henkilön esimiehen esimies.

Konsernirakenne

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Fennian konsernitilinpäätökseen yhdistellään yhtiön 100 prosenttisesti omistama Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia alakonsernitilinpäätöksen perusteella.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty eFennia Oy. Fennian omistusosuus yhtiöstä on 20 prosenttia, äänioikeus 63,6 prosenttia. Konserniin kuuluu myös Fennia Varainhoito Oy, jonka Henki-Fennia omistaa 100 prosenttisesti.

Konserniin kuului vuoden 2015 lopussa lisäksi 29 kiinteistöyhtiötä, joista kolmesta kuului Henki-Fennian muodostamaan alakonserniin. Konserniin on myös yhdistelty osakkuus-yhtiönä Uudenmaan Pääomarahasto Oy.

Konsernitilinpäätös

Konsernin henkivakuutustoiminnan liikevoitto oli 3 miljoonaa euroa (9 milj. euroa) Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo kasvoi voimakkaasti jo toisen vuoden peräkkäin ollen 200 miljoonaa euroa (153 milj. euroa). Maksetut korvaukset olivat 83 miljoonaa euroa (78 milj. euroa). Henkivakuutustoiminnan liikekulut olivat 13 miljoonaa euroa (12 milj. euroa). Liikekustannussuhde (kuormitustulosta) aleni ollen 112,0 prosenttia (120,4 %).

Henki-Fennia jatkoi vastuuvelan korkotäydennysten kasvattamista, minkä avulla varaudutaan vakuutuksille tulevaisuudessa hyvitettävän laskuperustekoron tuomiin kustannuksiin. Tuloksesta siirrettiin vastuuvelkaan korkotäydennystä 70 miljoonaa euroa (14 milj. euroa).

Fennia Varainhoidon kannattavuus parani vuoden aikana ja yhtiön tilikauden tulos oli voitollinen. Yhtiön hallinnoiman asiakasvarallisuuden määrä kasvoi ja oli vuoden lopussa 234 miljoonaa euroa (193 milj. euroa).

Konsernin liikevoitto oli 87 miljoonaa euroa (82 milj. euroa). Tulokseen kirjatut sijoitusten nettotuotot olivat 212 miljoonaa euroa (146 milj. euroa), josta sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus oli 47 miljoonaa euroa (35 milj. euroa). Konsernin arvostuserot alenivat 140 miljoonaan euroon (216 milj. euroa).

Konsernin vapaa oma pääoma oli 293 miljoonaa euroa (255 milj. euroa). Konsernin vakavaraisuuspääoma oli 646 miljoonaa euroa (656 milj. euroa).

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

Fennian konsernin riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan perustana toimii konserniyhtiöiden hallituksissa vahvistetut riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet. Fennia-konsernissa riskienhallinnalla tarkoitetaan koordinoituja strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla konserniin ja konserniyhtiöihin kohdistuvat riskit tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja ilmoitetaan. Vakavaraisuuden hallinnalla puolestaan tarkoitetaan strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla ohjataan ja määritetään konserniyhtiöiden ja konsernin riskinkantokyky, riskinottohalukkuus ja riskinsietokyky sekä keskeisten riskien rajoitukset.

Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu ns. kolmen puolustuslinjan malliin, jota on tarkemmin kuvattu riskienhallintaa koskevassa liitetiedossa. Riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinoitua ja tiedon välittämistä varten on perustettu konsernin vakuutusyhtiöiden riskienhallintakomitea.

Sijoitustoiminta perustuu yhtiöiden hallituksissa hyväksymiin sijoitussuunnitelmiin, joissa määritellään muun muassa sijoitusallokaatio ja sijoitustoiminnan käytännön toimijoiden vastuut ja valtuudet. Sijoitusallokaatioita määrittäessä otetaan huomioon yhtiöiden riskinkantokyky.

Riskeistä sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta on laadittu tilinpäätöksen liitetieto, jossa on selvitetty Fennia-konsernin merkittävimmät riskit sekä riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan yleiset periaatteet.

Näkymät alkaneella tilikaudella

Sijoitusmarkkinoiden epävarma kehitys tulee jatkumaan myös kuluvana vuonna. Tämä asettaa haasteita tavoitteiden mukaisten sijoitustuottojen saamiseksi.

Fennia jatkaa perusliiketoiminnan kehittämistä ja prosessien automatisointia. Yhtiön tavoitteena on saavuttaa ja ylläpitää

vakaa kannattavuus. Hyvät yhteistyökumppanuudet ovat osaltaan mahdollistaneet positiivisen asiakaskunnan kasvun. Yhtiö tulee jatkamaan ja syventämään toimintaa näillä osa-alueilla. Fennia pyrkii jatkossakin olemaan alansa suositelluin vakuutusyhtiö Suomessa.

Tuloslaskelma

1 000 €	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Liite
Vakuutustekninen laskelma					2
Vahinkovakuutus					
Vakuutusmaksutuotot					
Vakuutusmaksutulo	429 429	430 042	429 429	430 042	1
Jälleenvakuuttajien osuus	-5 182	-6 173	-5 182	-6 173	
	424 247	423 869	424 247	423 869	
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-7 099	-5 896	-7 099	-5 896	
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	417 148	417 972	417 148	417 972	
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-282 899	-293 666	-282 899	-293 666	
Jälleenvakuuttajien osuus	951	2 368	951	2 368	
	-281 948	-291 298	-281 948	-291 298	
Korvausvastuun muutos	-46 274	-34 755	-46 274	-34 755	
Jälleenvakuuttajien osuus	-568	-2 473	-568	-2 473	
	-46 843	-37 228	-46 843	-37 228	
Korvauskulut yhteensä	-328 791	-328 526	-328 791	-328 526	
Liikekulut	-95 333	-99 461	-95 333	-99 461	4
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-6 976	-10 015	-6 976	-10 015	
Tasoitusmäärän muutos	-44 150	-43 519	-44 150	-43 519	
Vakuutustekninen kate	-51 125	-53 534	-51 125	-53 534	
Vakuutustekninen laskelma					
Henkivakuutus					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	199 823	152 544			
Jälleenvakuuttajien osuus	-877	-1 131			
Vakuutusmaksutulo yhteensä	198 946	151 413			
Osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta	121 673	63 064			
Muut vakuutustekniset tuotot		156			
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-83 172	-77 481			
Jälleenvakuuttajien osuus	50				
Korvausvastuun muutos	-3 373	-4 796			
Kannansiirto	5 025				
Korvauskulut yhteensä	-81 469	-82 278			
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-278 895	-113 336			
Kannansiirto	59 222				
Liikekulut	-13 304	-11 707			
Vakuutustekninen tulos	6 173	7 311			
Muu kuin vakuutustekninen laskelma					
Vahinkovakuutuksen tekninen kate	-51 125	-53 534			
Henkivakuutuksen tekninen tulos	6 173	7 311			

Sijoitustoiminnan tuotot	271 653	176 812	149 017	118 647	6
Sijoitusten arvonnkorotus	39 896	35 838			
Sijoitustoiminnan kulut	-97 399	-64 558	-54 271	-34 996	6
Sijoitusten arvonnkorotusten oikaisu	-2 295	-2 231			
	211 856	145 862	94 746	83 651	
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto	-121 673	-63 064			
Muut tuotot					
Sijoituspalvelutoiminnan tuotot	2 212	1 789			
Muut	1 623	1 538	28	46	
	3 835	3 327	28	46	
Muut kulut					
Sijoituspalvelutoiminnan kulut	-1 931	-1 771			
Muut	-1 161	-323	108	236	
	-3 092	-2 095	108	236	
Osuus osakkuusyritysten tappioista/voitoista	7	-614			
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta					
Tilikauden verot	-9 094	-8 649	-7 884	-6 827	
Aikaisempien tilikausien verot	212	-953	122	-450	
Laskennalliset verot	506	237			
	-8 376	-9 364	-7 762	-7 277	
Voitto varsinaisesta toiminnasta	37 605	27 830	35 995	23 122	
Vähemmistöosuudet	-413	-429			
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos			227	378	
Tilikauden voitto	37 192	27 401	36 222	23 500	

Tase

1 000 €	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Liite
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	54 211	50 963	50 781	47 247	13
Liikearvo	2 166				
Ennakkomaksut	17 505	15 847	16 132	14 960	13
	73 882	66 810	66 914	62 207	
Sijoitukset					7
Kiinteistösijoitukset					
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	338 179	336 698	132 953	128 841	8
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			99 037	103 920	8
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäyksiltä	1 843	2 098			
	340 023	338 797	231 990	232 761	
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäyksissä					
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä			53 229	53 229	9
Osakkeet ja osuudet osakkuusyrittäyksissä	3 389	3 381			9
	3 389	3 381	53 229	53 229	
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	819 671	1 010 495	574 286	646 055	12
Rahoitusmarkkinavälineet	845 284	504 985	511 566	349 637	
Kiinnelainasaamiset	15 003	12 939	12 052	9 938	
Muut lainasaamiset	19 499	20 841	18 738	20 095	10
Talletukset	6 000		3 000		
	1 705 458	1 549 260	1 119 643	1 025 726	
Jälleenvakuutustalletesaamiset	30	23	30	23	
Sijoitukset yhteensä	2 048 899	1 891 461	1 404 892	1 311 739	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	721 071	509 441			
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta	79 712	72 026	79 089	71 399	
Jälleenvakuutustoiminnasta	664	461	614	461	
Muut saamiset	75 864	64 496	75 803	61 309	
Laskennalliset verosaamiset	556	507			
	156 797	137 490	155 506	133 169	
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	7 751	7 447	7 333	7 041	13
Tavaravarastot	306	305	294	292	
	8 057	7 751	7 627	7 333	
Rahat ja pankkisaamiset	55 880	33 059	34 249	18 014	
	63 937	40 811	41 876	25 347	
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat	10 344	9 463	5 625	6 767	
Muut siirtosaamiset	11 972	11 051	8 053	8 731	
	22 316	20 515	13 678	15 498	
	3 086 901	2 666 528	1 682 865	1 547 960	

1 000 €	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Liite
VASTATTAVAA					
Oma pääoma					16
Pohjarahasto	7 703	7 703	7 703	7 703	
Arvonkorotusrahasto	885	885	885	885	
Varmuusrahasto	228 120	204 619	228 120	204 619	
Hallituksen käyttövarat	59	59	59	59	
Edellisten tilikausien voitto	27 281	23 381			
Tilikauden voitto	37 192	27 401	36 222	23 500	
	301 239	264 047	272 988	236 766	
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero			1 100	1 327	
Vähemmistöosuudet	1 786	1 545			
Vakuutustekninen vastuuvélka					
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuu	134 703	127 603	134 703	127 603	
Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuu	485 125	412 631			
Vahinkovakuutuksen korvausvastuu	960 653	914 379	960 653	914 379	
Jälleenvakuuttajien osuus	-6 430	-6 999	-6 430	-6 999	
	954 223	907 380	954 223	907 380	
Henkivakuutuksen korvausvastuu	151 699	154 071			
Vahinkovakuutuksen tasoitusmäärä	268 324	224 174	268 324	224 174	
Vakuutustekninen vastuuvélka yhteensä	1 994 074	1 825 859	1 357 249	1 259 158	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélka	722 320	510 175			
Velat					
Jälleenvakuutustoiminnasta	1 573	1 651	1 031	1 020	
Muut velat	23 915	15 800	21 405	14 709	
Laskennalliset verovelat	8 759	9 217			
	34 248	26 667	22 436	15 729	
Siirtovelat	33 234	38 234	29 091	34 980	
	3 086 901	2 666 528	1 682 865	1 547 960	

Emoyhtiön rahoituslaskelma

Epäsuora rahoituslaskelma

1 000 €	2015	2014
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta	35 995	23 122
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	98 091	86 643
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	10 282	4 063
Suunnitelman mukaiset poistot	16 617	15 925
Muut oikaisut	-66 059	-51 439
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	94 926	78 315
Käyttö pääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys/vähennys	-20 593	-1 131
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys/vähennys	359	-4 248
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	74 692	72 936
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-208	-206
Maksetut välittömät verot	-12 801	-1 318
Liiketoiminnan rahavirta	61 683	71 412
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-100 375	-104 270
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	74 030	58 922
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-19 104	-17 468
Investointien rahavirta	-45 449	-62 816
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot/takuu pääoman korot ja muu voitonjako	-	-
Rahavarojen muutos	16 235	8 596
Rahavarat tilikauden alussa	18 014	9 419
Rahavarat tilikauden lopussa	34 249	18 014
	16 235	8 596

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita noudattaen.

Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Rakennuksiin kohdistuvat tuloutetut arvonorotukset poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Käyttöomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet kirjataan hankintamenoon tai sitä alemmaan käypään arvoon, jos arvonalentumista pidetään pysyvänä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenon välinen erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvomuutoksia ei ole kirjattu. Liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuteen liittyvät arvonalentumiset kirjataan tulokseen.

Lainasaamiset ja talletukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Sijoituksista aikaisemmin tehty arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti enintään alkuperäiseen hankintamenoon saakka käyvän arvon noustessa.

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia kuitenkin käsitellään ei-suojaavina. Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta ja raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi. Ei-suojaavasti käsitellyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan käypään arvoon.

Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä tieto-järjestelmien suunnittelumenot ja lisäksi tilikaudella on taseeseen aktivoitu liikearvo. Ne ja kalusto esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Tietojärjestelmien aktivoinneista on kirjattu myös arvonalennuspoistoja.

Vakuutusmaksusaamiset merkitään taseeseen todennäköiseen arvoon ja muut saamiset nimellisarvoon tai tätä pysyvästi alemmaan todennäköiseen arvoon. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan hankintamenosta arvioidun taloudellisen vaikutusajan mukaan tasapoistoin. Arvioidut poistoajat ovat keskimäärin seuraavat:

Atk-ohjelmat	3–7 vuotta
Tietojärjestelmien suunnittelumenot	5–10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta
Liikearvo	10 vuotta
Toimisto-, liike- ja teollisuusrakennukset	20–75 vuotta
Rakennusten ainesosat	10–20 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	3–5 vuotta
Konttorikoneet ja -kalusto	7 vuotta

Sijoitusten arvonorotukset

Sijoitusomaisuusluonteisten sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten arvonorotukset ja niiden oikaisu kirjataan tulosvaikutteisesti.

Käyttöomaisuusluonteisten sijoitusten arvonorotukset ja niiden peruutukset kirjataan sidotussa omassa pääomassa olevaan arvonorotusrahoitukseen. Rakennusten tuloutettu arvonorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusten käypä arvo

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään korkeintaan markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kohteet arvioidaan kassavirtaan perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Arvonmääritykset tekee ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija.

Tytäryrityksenä olevan henkivakuutusyhtiön osakkeiden ja osuuksien käypä arvo perustuu vuonna 2013 toteutetun osake-erän hankinnan mukaiseen hintaan. Yhtiö ei ole tässä vaiheessa nähnyt aiheelliseksi muuttaa arvostusta.

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin mukaista kurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Noteeraamattomien arvopapereiden käypänä arvona käytetään todennäköistä luovutushintaa, jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arvioita rahaston käyvästä arvosta.

Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Toimintapääomasta vähennetään ei-suojaavien johdannaissopimusten mahdollinen enimmäistappio.

Saamisten käypänä arvona käytetään nimellisarvoa tai sitä alemmaa todennäköistä arvoa.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöksessä ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot on muutettu euroiksi Euroopan keskuspankin noteeraamaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Sekä tilikauden aikana että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja -tappiot kirjataan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin. Vakuutusteknisen laskelman kurssieroja ei ole tuloslaskelmassa siirretty sijoitustoiminnan tuottoihin/kuluihin. Siirtämättä jättämisellä ei ole vaikutusta tuloslaskelman antamaan oikeaan ja riittävään kuvaan tuloksen muodostumisesta.

Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Konserniyhtiöiden henkilöstön eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksilla Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elossa ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eterassa. Eläkevakuutus-maksut kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti.

Tilinpäätössiirtojen kertymä ja laskennallisen veron käsittely

Lainsäädännön perusteella on mahdollista kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja ja vapaaehtoisia varauksia. Konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä tilinpäätössiirtojen kertymästä, rahastoiduista arvonorotuksista ja sijoitusten arvostuseroista ei vähennetä laskennallista verovelkaa. Tuloutetut arvonorotukset ovat veronalaista tuloa. Kirjanpidon ja verotuksen jaksotuseroista aiheutuvia laskennallisia verosaamisia ei ole kirjattu konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä. Vastaavia laskennallisia verovelkoja ei konserniyhtiöillä ole. Konserni-tilinpäätöksessä on kirjattu yhdistelytoimenpiteistä sekä rahastoiduista arvonorotuksista ja jaksotuseroista aiheutuvat laskennalliset verovelat ja verosaamiset.

Konsernitiilinpäätöksessä kertynyt poistoero on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan. Käytetty verokanta on 20 prosenttia.

Vahinkovakuutuksen korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutustapahtumista.

Alentuneesta korkotasosta johtuen yhtiö päätti laskea vastuuvelan diskonttauksessa käytettävää laskuperustekorkoa 2,4 prosenttiin. Korvausvastuun lisäys oli lajikohtaisesti seuraava:

lakisääteinen tapaturmavakuutus	4 miljoonaa euroa
moottorijoneuvojen vastuuvakuutus	3 miljoonaa euroa

Kaikkien eläkevuotoisten korvausten korvausvastuun laskennassa sovelletaan korkoutusta ja käytetty korkokanta on 2,4 prosenttia (2,5 %). Muihin korvausvastuun osiin ei sovelleta korkoutusta.

Yhtiö käyttää eläkevarausten laskennassa vakuutusyhtiöiden yleisesti käyttämää vuonna 2011 valmistunutta kuolevuusmallia luottamustasolla 75 prosenttia.

Fennia käyttää Potilasvakuutuskeskuksen vastuuvetä-arvioita sellaisenaan. Potilasvakuutus-keskus on tarkentanut palveluasumisen varausperustetta ja tällä oli tuntuva vaikutus vertailu-vuoden korvausvastuun lisäykseen.

Korvausvastuuseen kuuluu myös erikseen taseessa esitettävä tasotusmäärä. Tasotusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri. Tasotusmäärän suuruus määräytyy Finanssivalvonnan yhtiölle vahvistamien perusteiden mukaan, joihin yhtiö haki ja sai muutoksen vuosille 2014 ja 2015. Uusi tasotusmääräperuste vahvistaa tasotusmääräsiirtoa.

Henkivakuutuksen vastuuvetä

Vastuuvetä laskettaessa noudatetaan sekä vakuutusyhtiölain että sosiaali- ja terveys-ministeriön ja Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita.

Sijoitusten arvonekehitykseen sidottuihin vakuutuksiin (sijoitussidonnaiset vakuutukset) ei liity laskuperustekorkoa. Muiden vakuutusten osalta vastuuvetä lasketaan vakuutus-kohtaisesti ja käytettävä laskuperustekorko vaihtelee seuraavasti:

- Yksilöllisissä henki- ja eläkevakuutuksissa käytettävä laskuperustekorko on välillä 1 - 4,5 prosenttia, koron määrä riippuu vakuutuksen alkamisajankohdasta. Uusissa vakuutus-sopimuksissa laskuperustekorko on 1 prosenttia.
- Kapitalisaatiosopimusten laskuperustekorko on välillä 0 - 2,5 prosenttia, koron määrä riippuu sopimuksen alkamisajankohdasta ja kohderyhmästä.
- Ryhmäeläkevakuutuksen laskuperustekorko on 0 - 3,5 prosenttia. Uusissa ryhmäeläke-vakuutuksissa laskuperustekorko on 1 prosentti.

Eläke- ja säästövakuutusten, joiden laskuperustekorko on 2,0 - 4,5 prosenttia, laskuperuste-korkovaatimuksen täyttämiseksi vastuuvetä on täydennetty sekä tilivuonna että aiemmissa tilinpäätöksissä. Korkotäydennysvastuu 31.12.2015 on noin 127,0 miljoonaa euroa. Korko-täydennyksen ansiosta vuotuinen sijoitustoiminnalle tuleva vähimmäistuottovaade tämän kannan osalta on 1,0 prosenttia yli 15 vuoden ajan.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutusyhtiön on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutus-sopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottamien ylijäämien mukaan jaettavaan lisäetuihin. Tämä periaate edellyttää, että kohtuullinen osa näiden vakuutusten tuottamasta ylijäämästä tulee palauttaa lisäetuina kyseisille vakuutuksille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät tätä estä.

Henki-Fennian tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutettujen vakuutusten vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä vähintään riskittömän koron mukainen bruttotuotto. Lisäetujen jakamisessa otetaan huomioon vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella.

Vakuutuksen kokonaiskorolla tarkoitetaan vakuutus-sopimuksen laskuperustekorona ja kyseiselle sopimukselle hyvitetävien lisäetujen yhteismäärää. Hyvitettävien lisäetujen määrään vaikuttaa sopimuksen laskuperustekorona taso. Kun yhtiön saama sijoitusten nettotuotto on matala, alennetaan lisäetujen tasoa. Tällöin vakuutusten, joiden laskuperustekorko on matala, kokonaiskorko voi jäädä pienemmäksi kuin vakuutusten, joiden laskuperustekorko on korkea. Kun sijoitusten nettotuotto on korkea, voivat vakuutukset, joilla on matala laskuperustekorko, saada suurempaa kokonaiskorkoa kuin vakuutukset, joilla on korkea laskuperustekorko.

Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen, minkä johdosta sijoitustuotoista syntynyttä ylijäämää voidaan jaksottaa annettavaksi lisäetuina kyseiselle vakuutusryhmälle tulevina vuosina.

Lisäetujen tasoa rajoittavat omistajan asettamat pääoman tuottovaatimukset sekä yhtiön vakavaraisuustavoite. Vakavaraisuustavoite asetetaan sellaiseksi, että kaikki lainsäätäjän edellyttämät vakavaraisuusrajat ylittyvät ja että yhtiön on mahdollista ottaa riskiä sijoitustoiminnassa siinä määrin kuin vakavaraisuuden ylläpito, vastuuvetä tuottovaade ja omistajan tuottovaade edellyttävät.

Henki-Fennian hallitus päättää vakuutuksille annettavista lisäeduista vuosittain. Etukäteen vahvistettujen lisäetujen

määrää voidaan kuitenkin muuttaa myös kesken vuoden, mikäli vakavaraisuus tai yleinen markkinatilanne sitä edellyttävät.

Riskihenkivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien ja työkyvyttömyysturvien osalta nimetyille vakuutusryhmille korotettujen korvaussummien muodossa.

Lisäetutavoitteet eivät ole sitovia, eivätkä ne ole osa yhtiön ja vakuutuksenottajan välistä vakuutussopimusta. Lisäetutavoitteet ovat voimassa toistaiseksi ja yhtiö pidättää itsellään oikeuden lisäetutavoitteiden muuttamiseen.

Kohtuusperiaatteen toteutuminen vuonna 2015

Henki-Fennian antamat lisäedut vuonna 2015 vastaavat yhtiön kohtuusperiaatteessaan asettamia tavoitteita. Vakuutuksille annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella. Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen. Lisäetuja annettaessa otetaan huomioon yhtiön vakavaraisuusasema.

Yhtiön saama sijoitustuotto oli kohtalainen vuonna 2015. Pitkään jatkuneesta erittäin matalasta korkotasosta johtuen tuloksesta siirrettiin tilinpäätöksessä 70 miljoonaa euroa korko-täydennysvastuuseen käytettäväksi tulevana vuosina laskuperustekoroon kustantamiseen. Tällä turvataan yhtiön kykyä selviytyä korkean laskuperustekoroon kustantamisesta myös tulevaisuudessa. Osa vuoden 2015 lisäeduista kustannettiin aikaisempina vuosina varatusta lisäetujen vastuusta. Korkotäydennysvastuuta purettiin suunnitelman mukaisesti.

Riskitön korko on pysynyt alhaalla sekä lyhyiden korkojen että pitkien valtion lainojen osalta vuodesta 2009 alkaen. Henki-Fennian hyittämä kokonaiskorko on ylittänyt selvästi vastaavan sijoitusajan riskittömän koron vuosina 2009 - 2015. Lisäetujen jakamisessa on otettu huomioon paitsi sopimuksen laskuperustekorko, myös vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Tästä johtuen eläkevakuutuksille hyvitettävä kokonaiskorko on ollut korkeampi kuin säästövakuutuksille hyvitettävä korko. Alla on taulukko Henki-Fennian hyittämistä kokonaiskoroista vuonna 2015:

Korkotuottoisten vakuutusten vuotuiset kokonaiskorot 2015

Laskuperuste-korko	Yksilöllinen säästövakuutus	Yksilöllinen eläkevakuutus	Ryhmäeläkevakuutus	Kapitalisaatio-sopimus
4,50 %	4,50 %	4,50 %		
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	
2,50 %	2,50 %	3,60 %	3,60 %	2,50 %
2,00 %			3,60 %	
1,50 %	2,60 %			2,40 %
1,00 %	2,60 %	3,60 %	3,60 %	2,40 %
0,00 %			3,60 %	2,40 %

Konsernitilinpäätös

Fennian konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki sellaiset tytäryhtiöt, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia kuuluu konserniin tytäryhtiönä. Henki-Fennian ja sen tytäryhtiöiden yhdistely konsernitilinpäätökseen tehdään Henki-Fennian alakonsernitilinpäätöksen perusteella. eFennia Oy (omistusosuus 20 prosenttia, äänioikeus 63,6 prosenttia) on Fennian tytäryhtiö ja Fennia Varainhoito Oy Henki-Fennian tytäryhtiö (omistusosuus 100 prosenttia). Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt muut tytäryhtiöt ovat kiinteistöyhtiöitä. Konserniin kuului vuoden 2015 lopussa 29 kiinteistöyhtiötä, joista 13 kuului Henki-Fennian muodostamaan alakonserniin.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen. Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Käyttöomaisuuserille kohdistettu konserniaktiiva poistetaan kyseisen käyttöomaisuuserän poistosuunnitelman mukaisesti. Kohdistamatta jäänyt konserniliikearvo on loppuun poistettu.

Kiinteistötytäryhtiöiden kirjanpidossa osakkeiden hankinta-ajankohtana olleet arvonkorotukset on peruutettu, koska niiden muodostamisperuste on vaikuttanut tytäryhtiön osakkeiden hankintahintaan.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyrityksinä pääomaosuusmenetelmällä yhtiöt, joiden äänivallasta konserni omistaa 20 - 50 prosenttia. Poikkeuksena ovat omistukset (20 - 50 prosenttia) keskinäisissä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöissä, jotka jätetään yhdistelemättä. Yhdistelemättä jättämisellä ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan.

Eufex Rahastohallinto Oy perusti 31.12.2013 Erikoissijoitusrahasto Fennica Toimitilat I:n, johon perustamisvaiheessa Fenniasta ja Henki-Fenniasta sekä Keskinäinen Eläkevakuutus-yhtiö Eterasta luovutettiin kiinteistökohteita

apporttisijoituksina. Kiinteistökohteiden luovutuksesta kirjautui konsernin vuoden 2013 tulokseen 12 miljoonaa euroa luovutusvoittoja. Kiinteistökohteiden luovutuksilla ei kuitenkaan ollut merkittävää vaikutusta yhtiöiden ja konsernin vakavaraisuuteen. Eufex Rahastohallinto Oy (nykyisin Elite Rahastohallinto Oy) on ulkoistanut Erikoissijoitusrahasto Fennica Toimitilat I:n salkunhoidon Fennia Varainhoidolle. Fennia ja Henki-Fennia eivät ole perustamisvaiheen sijoitusten jälkeen tehneet lisämerkintöjä rahastoon. Fennica Toimitilat I -erikoissijoitusrahaston osuuksien käypä arvo konserni-tilinpäätöksessä oli 56 miljoonaa euroa. Fennia -konsernin omistusosuus rahastosta oli 31.12.2015 mennessä tehtyjen merkintöjen jälkeen, jotka huomioidaan rahaston 31.3.2016 arvonlaskennassa, 37 prosenttia. Rahastoa ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen osakkuus-yrityksenä. Rahaston vuonna 2015 maksamat, vuoden 2014 tulokseen perustuvat voitto-osuudet, 2,6 miljoonaa euroa, on kirjattu maksuhetkellä yhtiöiden sijoitustoiminnan tuottoihin. Konsernin omistukset rahastossa ovat taseessa hankintahintaisina kiinteistörahasto-osuuksina ja niiden käyvän arvon ja hankintahinnan välinen arvostusero sisältyy konsernin sijoitusten arvostuseroihin. Yhdistely ei tuottaisi lisäarvoa konsernin tilinpäätösinformaatioon eikä sillä olisi oleellista merkitystä myöskään vakavaraisuuden näkökulmasta.

Konserniyhtiöt

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät seuraavat tytäryhtiöt

eFennia Oy
Emmelia Oy
Asunto Oy Espoon Myllynkivi
Asunto Oy Helsingin Vattuniemenkuja 8
Asunto Oy Helsingin Viikinportti
Asunto Oy Keravan Jaakonkulma
Asunto Oy Oulun Alppilan Ruusu
Kiinteistö Oy Eagle Lahti
Kiinteistö Oy Joensuun Metropol
Kiinteistö Oy Kyllikinportti 2
Kiinteistö Oy Ornant
Kiinteistö Oy Ruosilantie 4-6
Kiinteistö Oy Ruosilantie 11
Kiinteistö Oy Televisiokatu 1
Kiinteistö Oy Televisiokatu 3

Uudet tytäryhtiöt

Kiinteistö Oy Tampereen Rautatienkatu 21
Kiinteistö Oy Tampereen Ratapihan kulma
Asunto Oy Tampereen Posteljooninpuisto

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia

Tytäryhtiöt

Fennia Varainhoito Oy
Kiinteistö Oy Teohypo
Kiinteistö Oy Espoon Niittyrinne 1
Kiinteistö Oy Itämerenkatu 5
Kiinteistö Oy Vaajakosken Varaslahdentie 6
Kiinteistö Oy Sellukatu 5
Kiinteistö Oy Vasaraperän Liikekeskus
Kiinteistö Oy Koivuhaanportti 1-5
Kiinteistö Oy Mikkelin Hallituskatu 1
Kiinteistö Oy Vasaramestari
Kiinteistö Oy Konalan Ristipellontie 25
Asunto Oy Jyväskylän Jontikka 2
Asunto Oy Tampereen Vuoreksen Puistokatu 76
Munkinseudun Kiinteistö Oy

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät osakkuusyhtiönä

Uudenmaan Pääomarahasto Oy

Emoyhtiön liitetiedot

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

1. Vakuutusmaksutulo

1 000 €	2015	2014
Vahinkovakuutus		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	429 024	429 611
Jälleenvakuutus	405	430
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	429 429	430 042

2. Vakuutusluokkaryhmäkohtainen tulos, emoyhtiö

Vakuutusluokkaryhmä	Vuosi	Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälleenvakuuttajien osuus	Vakuustekninen kate ennen yhteistakuuerän ja tasoitusmäärän muutosta
Lakisääteinen tapaturma	2015	88 750	88 851	-91 313	-11 724	-328	-14 513
	2014	88 823	89 041	-83 257	-12 217	-205	-6 638
	2013	93 318	93 081	-65 458	-11 799	-209	15 614
Muu tapaturma ja sairaus	2015	43 612	41 888	-34 223	-10 924	-118	-3 377
	2014	39 524	38 045	-34 636	-11 072	-213	-7 876
	2013	36 499	34 841	-40 228	-10 542	-189	-16 118
Moottori-ajoneuvovastuu	2015	81 695	80 207	-60 787	-20 482	-510	-1 573
	2014	77 909	76 127	-56 957	-21 669	-414	-2 914
	2013	74 533	73 259	-74 028	-21 024	-504	-22 297
Maa-ajoneuvot	2015	76 385	74 488	-51 252	-19 243	-245	3 748
	2014	71 183	69 092	-51 318	-20 061	-424	-2 712
	2013	66 338	64 758	-46 775	-18 521	-329	-867
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2015	87 941	86 577	-56 028	-21 349	-2 150	7 050
	2014	85 530	85 133	-54 413	-22 159	-2 041	6 519
	2013	81 568	80 237	-67 482	-21 451	-3 470	-12 165
Vastuu	2015	26 107	25 717	-21 564	-5 061	-477	-1 384
	2014	42 358	42 021	-32 460	-5 330	-1 293	2 938
	2013	26 763	26 025	-20 319	-5 014	4 209	4 901
Muut	2015	24 534	24 191	-13 529	-6 633	-732	3 297
	2014	24 284	24 253	-14 885	-6 993	-1 483	893
	2013	23 508	23 163	-16 105	-6 323	-316	420
ENSIVAKUUTUS YHTEENSÄ	2015	429 024	421 919	-328 696	-95 416	-4 559	-6 752
	2014	429 611	423 713	-327 927	-99 501	-6 073	-9 788
	2013	402 528	395 364	-330 393	-94 674	-809	-30 512
Jälleenvakuutus	2015	405	411	-477	-158		-224
	2014	430	433	-494	-165		-227
	2013	526	522	-812	-182		-472
YHTEENSÄ	2015	429 429	422 330	-329 173	-95 574	-4 559	-6 976
	2014	430 042	424 145	-328 421	-99 666	-6 073	-10 015
	2013	403 054	395 886	-331 205	-94 856	-809	-30 984
Tasoitusmäärän muutos	2015						-44 150
	2014						-43 519
	2013						-17 059
VAKUUTUS-TEKNINEN KATE	2015						-51 125
	2014						-53 534
	2013						-48 043

3. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

1 000 €	2015	2014
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	2 299	1 798
Jakojärjestelmämaksut	24 854	23 825
Vakuutusmaksuvero	69 427	66 872
Palosuojelumaksu	947	928
Liikenneturvallisuusmaksu	799	718
Työsuojelumaksu	1 545	1 503
	99 871	95 645

4. Liikekulueroittelyt

1 000 €	2015	2014
Kokonaisliikekulut toiminnoittain		
Maksetut korvaukset	33 392	31 146
Liikekulut	95 333	99 461
Sijoitustoiminnan hoitokulut	4 454	3 690
Muut kulut	-110	-286
Yhteensä	133 068	134 012
Toimintokohtaiset suunnitelmapoistot		
Maksetut korvaukset	4 492	4 229
Liikekulut	9 040	9 300
Sijoitustoiminnan hoitokulut	571	598
Yhteensä	14 103	14 127
Tuloslaskelman liikekulujen erittely		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	11 112	8 129
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	48	55
Muut vakuutusten hankintamenot	34 303	36 486
	45 463	44 670
Vakuutusten hoitokulut	30 758	33 421
Hallintokulut	19 352	21 574
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-240	-204
Yhteensä	95 333	99 461

5. Erittelyt henkilöstökuluista, henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä

1 000 €	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	54 146	55 683
Eläkekulut	11 447	10 666
Muut henkilösivukulut	5 041	5 092
Yhteensä	70 634	71 441
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	799	698
Hallitus	211	177
Hallintoneuvosto	156	109
	1 166	984
Toimitusjohtajan eläkeikä määräytyy TyEL:in mukaan.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana		
Konttorihenkilöstö	549	560
Myyntihenkilöstö	494	517
	1 043	1 077
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	62	64
Veroneuvonta	6	12
Muut palvelut	12	13
	80	89

6. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 €	2015	2014
Sijoitustoiminnan tuotot		
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Osinkotuotot	3 520	595
Korkotuotot		11
Tuotot kiinteistösijoituksista	3 520	606
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	2 167	2 862
Muut tuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	279	512
Muilta yrityksiltä	21 584	21 335
	24 030	24 709
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	9 608	7 494
Korkotuotot	11 222	11 250
Muut tuotot	3 938	2 636
	24 768	21 380
Yhteensä	52 318	46 695
Arvon alentumisten palautukset	4 980	4 537
Myyntivoitot	91 719	67 415
YHTEENSÄ	149 017	118 647
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yrityksille	-10 206	-9 713
Muille yrityksille	-2 173	-2 252
	-12 380	-11 965
Kulut muista sijoituksista	-6 218	-3 933
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Muille yrityksille	-208	-206
	-208	-206
Yhteensä	-18 806	-16 104
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-15 262	-8 600
Rakennusten suunnitelmapoistot	-2 514	-1 798
	-17 775	-10 398
Myyntitappiot	-17 690	-8 493
YHTEENSÄ	-54 271	-34 996
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	94 746	83 651

7. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

1 000 €	Sijoitukset 31.12.2015			Sijoitukset 31.12.2014		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	19 798	29 749	72 136	21 470	31 874	73 276
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	85 958	85 958	120 333	83 249	83 249	112 182
Kiinteistöosakkeet omistusyhteyksyrityksissä	10 274	10 325	12 891	6 716	6 767	8 946
Muut kiinteistöosakkeet	6 753	6 921	7 709	6 783	6 951	7 799
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	99 037	99 037	99 037	103 920	103 920	103 920
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	53 229	53 229	69 008	53 229	53 229	69 008
Lainasaamiset	-	-	-	-	-	-
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	574 286	574 286	601 257	646 055	646 055	706 185
Rahoitusmarkkinavälineet	511 566	511 566	511 599	349 637	349 637	359 697
Kiinnelainasaamiset	12 052	12 052	12 052	9 938	9 938	9 938
Muut lainasaamiset	18 738	18 738	18 738	20 095	20 095	20 095
Talletukset	3 000	3 000	3 000	-	-	-
Jälleenvakuutustalletesaamiset	30	30	30	23	23	23
	1 394 722	1 404 892	1 527 790	1 301 116	1 311 739	1 471 071
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	-7 722			-15 431		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia		9 184			9 637	
Muita arvonkorotuksia		986			986	
		10 170			10 623	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			122 898			159 332

8. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset

1 000 €	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	146 554	103 920
Lisäykset	6 588	50
Vähennykset	-1 562	-4 933
Hankintameno 31.12.	151 581	99 037
Kertyneet poistot 1.1.	-32 950	
Tilikauden poistot	-2 514	
Kertyneet poistot 31.12.	-35 464	
Arvonalentumiset 1.1.	-6 173	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	188	
Tilikauden arvonalentumiset	-481	
Arvonalentumisten palautukset	1 891	
Arvonalentumiset 31.12.	-4 574	
Arvonkorotukset 1.1./31.12.	21 410	
Kirjanpitoarvo 31.12.	132 953	99 037
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:		
Jäljellä oleva hankintameno	16 147	
Kirjanpitoarvo	16 578	
Käypä arvo	22 939	

9. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

1 000 €

Muutokset saman konsernin
yrityksissä
1.1.2015 - 31.12.2015

Osakkeet ja
osuudet
saman konsernin
yrityksissä

Hankintameno 1.1. / 31.12.

53 229

10. Muut sijoitukset

1 000 €	2015	2014
Muut lainasaamiset eriteltynä vakuuden mukaan		
Muu vakuus	18 738	20 095

11. Saamiset

1 000 €	2015	2014
Muut saamiset		
Saman konsernin yrityksiltä	3 582	968

12. Omistukset muissa yrityksissä

	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Käypä arvo 31.12.2015
1 000 €			
Osakkeet ja osuudet, kotimaiset			
Aloitusrahasto Vera Oy	0,6791	500	500
Amplus Holding Oy			
Evli Pankki B	1,0671	457	554
Fingrid Oyj, sarja B			
Holiday Club Resorts Oy	0,0639	1 097	1 097
Kehitysyhtiö Tulevaisuus Oy (SVOP)		900	900
Kytäjä Golf Oy	5,0000	600	600
Matkailunkehitys Nordia Oy	19,5246	1 679	1 679
Panostaja Oyj	6,7048	3 417	3 417
Pihlajalinna Oyj	2,7730	9 010	9 402
Revenio Group Corporation Oyj Shs	1,1322	282	2 572
Uudenmaan Pääomarahasto Oy	13,7094	2 000	2 000
Osakkeet ja osuudet, ulkomaiset			
Caymansaaret			
Candlewood Structured Credit Fund Ltd	0,6561	4 768	5 432
Ruotsi			
K III Sweden AB - C	3,0800	631	631
Sijoitusrahasto-osuudet			
Aberdeen Global - Emerging Markets Corporate Bond		5 346	5 437
Aberdeen Indirect Property Partners		708	708
Aktia Em Mrkt Local Currency Bond+ D		15 531	15 531
Aktia Emerging Market Local Currency Bond+		1 288	1 288
Aktia Likvida+ D		30 070	30 130
Aviva Investors - Global Short Duration High Yield		2 942	2 942
BlackRock Global Funds - US Dollar High Yield Bond			
Bluebay Investment Grade Bond R		3 983	3 983
BNP Paribas InstiCash Money 3M EUR		24 131	24 136
Brummer & Partners Lynx Fund		2 004	2 488
Cassiopeia Fund/The		4 000	4 018
Cumulus Energy Fund		3 548	3 548
Danske Invest - Global Emerging Markets		2 710	2 903
Danske Invest Eurooppa Osake K (Kasvu)		3 372	3 850
Danske Invest Finland Opportunities Fund Non UCITS		1 794	1 810
Danske Invest North America Enhanced Index Fund		2 579	3 608
Danske Invest Rahamarkkina K		50 978	50 978
Danske Invest SICAV - Emerging Markets Debt Hard C		17 226	17 226
Danske Invest Yhteisökorko Plus Kasvu		10 054	10 364
ESR Fennica Toimitilat I		31 000	33 163
Evli Emerging Markets Credit B		2 558	2 650
Evli Euro Liquidity B		7 440	7 558
Evli Europe B			
Evli European High Yield B		4 355	4 707
Evli European Investment Grade B		2 358	2 389
Evli North America B			
FIM Likvidi		6 652	6 659
Fondita Nordic Micro Cap B		2 600	5 781

Golden China Fund	1 934	3 558
ING L Liquid - Euribor 3M	25 998	25 998
iShares MSCI USA Minimum Volatility Index Fund	11 286	11 521
iShares STOXX Europe 600 ETF	5 540	5 540
Kauppakeskusiinteistöt FEA Ky	19 496	19 496
Muzinich Short Duration High Yield Fund R	1 599	1 599
Nordea Korko S Kasvu (Moderate Yield Fund)	30 994	30 996
Omakylä Asuntorahasto Ky		
Pictet Emerging Local Currency Debt I	6 821	6 821
SEB Euro Bond B	2 660	2 841
Seligson & Co Global Top 25 Brands A	1 901	3 096
Seligson & Co Rahamarkkinarahasto AAA	10 029	10 047
Taaleri Sicav - Taaleri Rhein Value Equity	4 692	6 664
TPKM Pysäköintilaitos Ky		
WasaGroup Fund I		
WestLB Euro High Yield Bond A	8 137	8 219
WestLB Mellon Compass Fund - Euro Corporate Bond	14 327	15 506
Pääomarahastot		
MB Equity Fund IV Ky	2 190	3 065
Duke Street Capital VI LP	1 306	1 306
The Triton Fund II L.P.	646	646
The Triton Fund III L.P.	2 804	2 804
Permira Europe IV LP2	785	1 004
Fennia Avainrahasto Ky	1 990	1 990
Teknoventure Rahasto III Ky	1 298	1 503
Selected Private Equity Funds I Ky	2 894	3 515
Partners Group European Buyout	2 815	3 654
Partners Group European Mezzanine	2 521	2 777
Wedeco Fund IV Ky	483	483
Selected Mezzanine Funds I Ky	2 895	4 054
Euro Choice IV GB Limited	3 311	4 705
Muut	138 364	141 213
	574 286	601 257

13. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

1 000 €	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Ennakko- maksut	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	81 971	14 960	18 439	115 369
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-5 012		-707	-5 719
Lisäykset	15 096	16 050	3 398	34 544
Vähennykset	-	-14 877	-1 321	-16 198
Hankintameno 31.12.2015	92 055	16 132	19 808	127 995
Kertyneet poistot 1.1.2015	-34 724		-11 398	-46 121
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	5 012		707	5 719
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-		814	814
Tilikauden poistot	-9 992		-2 599	-12 591
Kertyneet poistot 31.12.2015	-39 704		-12 475	-52 179
Arvon alentumiset 1.1.2015				
Tilikauden arvonalentumiset	-1 570			-1 570
Arvon alentumiset 31.12.2015	-1 570			-1 570
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	50 781	16 132	7 333	74 247

14. Vakavaraisuustunnusluvut

1 000 €	2015	2014
Toimintapääoma		
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	272 988	236 766
Tilinpäätössiirtojen kertymä	1 100	1 327
Omaisuuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	123 099	159 332
Aktivoidut aineettomat hyödykkeet	-66 914	-62 207
Muut erät	-	-175
	330 273	335 043
Vakuutusyhtiölain 11 luvun 7 §:n toimintapääoman vähimmäismäärä	79 881	79 881
Runsasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuovelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	268 324	224 174
Tasoitusmäärä suhteessa täyteen määräänsä %	58 %	48 %
Vastuunkantokyky prosentteina eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin 12 edeltävältä kuukaudelta (%)		
- vuodelta 2015	144 %	
- vuodelta 2014	134 %	
- vuodelta 2013	126 %	
- vuodelta 2012	129 %	
- vuodelta 2011	117 %	

15. Velat

1 000 €	2015	2014
Muut velat		
Saman konsernin yrityksille	1 329	989

16. Oma pääoma

1 000 €	2015
Sidottu	
Pohjarahasto 1.1. / 31.12.	7 703
Arvonkorotusrahasto 1.1. / 31.12.	885
Sidottu yhteensä	8 587
Vapaa	
Varmuusrahasto 1.1.	204 619
Siirto edellisen tilikauden voitosta	23 500
Varmuusrahasto 31.12.	228 120
Hallituksen käyttövarat 1.1. / 31.12.	59
Edellisten tilikausien voitto	-
Edellisen tilikauden voitto	23 500
Siirto varmuusrahastoon	-23 500
Edellisten tilikausien voitto	-
Tilikauden voitto	36 222
Vapaa yhteensä	264 401
Oma pääoma yhteensä	272 988
Arvonkorotusrahaston erittely 31.12.2015	
Sijoitusomaisuuden arvонkorotukset	470
Käyttöomaisuuden arvонkorotukset	414
	885
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.2015	
Tilikauden voitto	36 222
Varmuusrahasto	228 120
Hallituksen käyttövarat	59
	264 401

17. Vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 €	2015	2014
Omasta puolesta annetut		
Johdannaissopimuksista johtuva vastuu		
Valuuttajohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset		
Avoimet		
Kohde-etuuden arvo	147 432	-
Käypä arvo	-520	-
Osakejohdannaiset		
Optiosopimukset		
Ostetut		
Kohde-etuuden arvo	-	399
Käypä arvo	-	-224
Ei-suojaavien johdannaissopimusten negatiiviset arvostuserot käsitellään kirjanpidossa tulosvaikutteisesti.		
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut arvopaperit	51	1 551
Leasing- ja vuokravastuut	9 426	7 187
Muut vastuusitoumukset		
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen yhtiö on muiden Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian verovelvollisuusryhmän jäsenen kanssa yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävistä arvonlisäveroista.		
Saman konsernin yritykset	553	355
Muut yritykset	205	282
Kiinteistöinvestointien AVL:n 120 §:n mukainen tarkistusvastuu	33	44
Sijoitussitoumukset		
Sitouduttu merkitsemään pääomarahastojen osuuksia	28 338	20 510

18. Lähipiirilainat ja -liiketoimet

Yhtiö on myöntänyt 2.523.466,00 euroa rahalainoja vakuutusyhtiön lähipiiriin kuuluville.

Yhtiöllä ei ole vastuita eikä vastuusitoumuksia vakuutusyhtiön lähipiiriin kuuluville.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

Konsernia koskevat liitetiedot

Fennian konsernitiilinpäätöksestä on saatavissa jäljennös yhtiön pääkonttorista osoitteesta Televisiokatu 1, Helsinki.

Konsernin tulosanalyysi (M€)

	2011	2012	2013	2014	2015
Vahinkovakuutus					
Vakuutusmaksutuotot	349	366	390	418	417
Korvauskulut	-360	-314	-326	-329	-329
Liikekulut	-86	-88	-95	-99	-95
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	-	-	-	-	0
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-97	-37	-31	-10	-7
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset	29	70	52	83	90
Muut tuotot ja kulut	1	2	2	1	1
Osuus osakkuusyritysten voitosta	0	0	0	-1	0
Liikevoitto/-tappio	-67	35	22	73	84
Tasoisusmäärän muutos	60	-7	-17	-44	-44
Vahinkovakuutuksen voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	-7	29	5	30	40
Henkivakuutus					
Vakuutusmaksutulo	79	90	94	151	199
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	-27	63	88	63	122
Maksetut korvaukset	-62	-64	-84	-77	-83
Vastuuvclan muutos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	23	-66	-84	-117	-221
Liikekulut	-10	-11	-10	-12	-13
Muut vakuutustekniset tuotot	-	-	-	-	-
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	3	13	3	9	3
Muut tuotot ja kulut	-1	-1	-1	-	-
Liikevoitto	2	12	2	9	3
Tasoisusmäärän muutos	-1	-1	-1	-1	9
Lisäedut	2	-1	6	-1	-5
Henkivakuutuksen voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	4	10	7	7	6
Satunnaiset tuotot	-	-	-	-	-
Satunnaiset kulut	-	-	-	-	-
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-3	39	12	37	46
Tuloverot ja muut välittömät verot	-1	-9	-1	-9	-8
Vähemmistöosuudet	-1	-3	0	0	0
Konsernin voitto/tappio tilikaudelta	-5	27	10	27	37

Tunnusluvut

		2011	2012	2013	2014	2015
Konsernin tunnusluvut						
Liikevaihto	M€	442	603	636	728	840
Vakuutusmaksutulo	M€	439	467	498	583	629
Liikevoitto/-tappio	M€	-65	48	24	82	87
Voitto/tappio ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	M€	-3	39	12	37	46
Kokonaistulos	M€	-95	116	30	109	12
Vakavaraisuuspääoma	M€	478	573	561	656	646
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		1 238	1 270	1 262	1 263	1 157
Vahinkovakuutuksen tunnusluvut						
Vakuutusmaksutulo	M€	359	376	403	430	429
Vahinkosuhde	%	103,1	85,9	83,7	78,6	78,8
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua	%	99,7	82,1	80,1	75,5	75,6
Liikekulusuhde	%	24,8	24,2	24,3	23,8	22,9
Yhdistetty kulusuhde	%	127,9	110,1	108,0	102,4	101,8
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua	%	124,5	106,3	104,4	99,3	98,5
Liikevoitto/-tappio	M€ *	-67	35	22	73	84
Kokonaistulos	M€	-87	80	34	80	52
Kokonaispääoman tuotto	%	-5	6,3	3,1	5,6	3,7
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	M€	10	116	65	89	59
tuotto sitoutuneelle pääomalle	%	1	9,1	5,2	6,2	3,9
Toimintapääoma	M€	253	310	310	335	330
Tasoitusmäärä	M€	157	164	181	224	268
Vakavaraisuuspääoma	M€	410	473	491	559	599
vastuuvetä	%	45	49,8	49,5	54,0	55,0
Vastuunkantokyky	%	117	129,4	125,9	133,8	143,5
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		1 039	1 067	1 067	1 077	1 043
Henkivakuutuksen tunnusluvut						
Vakuutusmaksutulo	M€	79	91	94	153	200
Liikekustannus kuormitustulosta	% *	113,4	117,4	114,5	120,4	112,0
Liikevoitto	M€ *	2	12	2	9	3
Kokonaistulos	M€	-9	36	1	30	-38
Kokonaispääoman tuotto	%	1,9	9,5	5,6	7,8	5,5
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	M€	7	58	33	50	35
tuotto sitoutuneelle pääomalle	%	1	9,3	5,2	7,4	5,0
Toimintapääoma	M€	98	130	129	152	114
Tasoitusmäärä	M€	6	7	8	9	0
Vakavaraisuuspääoma	M€	105	137	137	161	114
Vakavaraisuusaste	%	17,4	21,8	21,0	23,4	14,0
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		47	48	50	50	54

* Konsernitilinpäätöksen mukaiset tunnusluvut

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

	Perusjakauma								Riskijakauma				
	2015		2014		2013		2012		2015		2014	2013	2012
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	872,9	55,9	802,1	53,6	705,0	51,0	743,7	55,1	872,9	55,9	53,6	51,0	55,1
Lainasaamiset ¹⁾	37,1	2,4	36,3	2,4	41,7	3,0	36,4	2,7	37,1	2,4	2,4	3,0	2,7
Joukkovelkakirjalainat	466,5	29,9	656,3	43,9	519,7	37,6	565,6	41,9	466,5	29,9	43,9	37,6	41,9
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	369,3	23,7	109,5	7,3	143,7	10,4	141,6	10,5	369,3	23,7	7,3	10,4	10,5
Osakesijoitukset yhteensä	314,5	20,1	327,6	21,9	325,0	23,5	283,2	21,0	314,5	20,1	21,7	23,2	21,0
Noteeratut osakkeet ³⁾	198,1	12,7	205,5	13,7	210,3	15,2	194,8	14,4	198,1	12,7	13,6	14,9	14,4
Pääomasijoitukset ⁴⁾	32,8	2,1	36,0	2,4	34,8	2,5	39,2	2,9	32,8	2,1	2,4	2,5	2,9
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	83,7	5,4	86,1	5,8	79,8	5,8	49,2	3,6	83,7	5,4	5,8	5,8	3,6
Kiinteistösijoitukset yhteensä	360,6	23,1	353,9	23,7	340,8	24,6	318,1	23,6	360,6	23,1	23,7	24,6	23,6
Suorat kiinteistösijoitukset	306,4	19,6	300,5	20,1	294,9	21,3	292,2	21,7	306,4	19,6	20,1	21,3	21,7
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteis-sijoitukset	54,1	3,5	53,4	3,6	45,9	3,3	25,9	1,9	54,1	3,5	3,6	3,3	1,9
Muut sijoitukset	13,3	0,9	12,4	0,8	12,0	0,9	4,4	0,3	13,6	0,9	0,8	0,9	0,3
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	13,6	0,9	11,1	0,7	10,6	0,8	4,2	0,3	13,6	0,9	0,7	0,8	0,3
Muut sijoitukset ⁷⁾	-0,3	0,0	1,3	0,1	1,4	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Sijoitukset yhteensä	1 561,3	100,0	1 496,0	100,0	1 382,8	100,0	1 349,4	100,0	1 561,6	100,0	99,8	99,6	100,0
Johdannaisten vaikutus ⁸⁾									-0,3	0,0	0,2	0,4	
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	1 561,3	100,0	1 496,0	100,0	1 382,8	100,0	1 349,4	100,0	1 561,3	100,0	100,0	100,0	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	2,5		4,2		4,2								

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratraktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/- Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

	Sijoitustoim. nettotuotot markkina- arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ⁹⁾	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle				
	2015	2015	2015	2014	2013	2012	2011 ¹⁰⁾
Tuotto €/ / % sit. pääomalle	milj. euroa	milj. euroa	%	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	7,4	895,6	0,8	4,3	-0,1	9,2	
Lainasaamiset ¹⁾	2,4	37,3	6,4	-7,0	1,3	6,1	7,4
Joukkovelkakirjalainat	-1,9	570,9	-0,3	5,2	-0,4	12,4	2,4
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	6,8	287,4	2,4	2,9	0,8	1,9	1,7
Osakesijoitukset yhteensä	32,6	252,1	12,9	9,1	14,4	12,8	-9,7
Noteeratut osakkeet ³⁾	26,3	133,9	19,6	12,4	17,2	16,6	
Pääomasijoitukset ⁴⁾	4,2	33,3	12,5	11,2	5,2	12,3	
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	2,2	84,9	2,5	0,7	10,1	0,1	
Kiinteistösijoitukset yhteensä	21,9	348,1	6,3	9,0	9,2	6,7	7,9
Suorat kiinteistösijoitukset	18,4	296,4	6,2	8,8	10,6	5,9	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	3,5	51,7	6,8	10,0	-2,6	16,7	
Muut sijoitukset	0,3	13,0	2,3	10,1	20,8	-6,2	-14,9
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,6	12,9	4,5	8,6	3,3	10,0	
Muut sijoitukset ⁷⁾	-0,3	0,1					
Sijoitukset yhteensä	62,2	1 508,8	4,1	6,4	5,4	9,3	1,0
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-3,7						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	58,5	1 508,8	3,9	6,2	5,2	9,1	0,8

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratraktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

10) Vuoden 2011 tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia vuosien 2012-2015 kanssa.

■ Tunnuslukujen laskentakaavat

YLEISET TUNNUSLUVUT

Liikevaihto =

Vahinkovakuutuksen liikevaihto

- + vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot

Henkivakuutuksen liikevaihto

- + vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot

Kokonaistulos = liikevoitto (tappio) +/- taseen ulkopuolisten arvostuserojen muutos

Kokonaispääoman tuotto käyvin arvoin (%) =

- +/- liikevoitto tai tappio
- + rahoituskulut
- + perustekorkokulu
- +/- sijoitusten arvostuserojen muutos
- + taseen loppusumma
- sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka
- +/- sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Henkivakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan vakuutuksille vuoden aikana hyvitettyä takuukorkoa lisätyinä/vähennettyinä mahdollisilla takuukoron täydennysvastuun muutoksilla.

Vahinkovakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle käyvin arvoin (%)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä = Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä.

VAHINKOVAKUUTUS

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta.

Vahinkosuhde % =

korvauskulut
vakuutusmaksutuotot

Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua) % =

korvauskulut (ilman perustekorkokulua)
vakuutusmaksutuotot

Liikekulusuhde % =

liikekulut
vakuutusmaksutuotot

Tunnusluvut lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Yhdistetty kulusuhde % = vahinkosuhde + liikeykulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua) % =
vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua) + liikeykulusuhde

Toimintapääoma =

- + oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
- + tilinpäätössiirtojen kertymä
- +/- sijoitusten arvostuserot
- +/- laskennalliset verovelat
- aineettomat hyödykkeet
- +/- muut laissa säädettyt erät

Vakavaraisuuspääoma = toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus

Vakavaraisuuspääoma vastuuvasta % =

vakavaraisuuspääoma

- + vakuutustekninen vastuuvasta
- tasoitusmäärä

Vakuutustekninen vastuuvasta lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Vastuunkantokyky % =

vakavaraisuuspääoma

vakuutusmaksutuotot

Vakuutusmaksutuotot lasketaan kahdeksatoista edeltävältä kuukaudelta jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

HENKIVAKUUTUS

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Liikekustannussuhde (% kuormitustulosta) =

- + liikeykulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta
 - + korvausten selvittelykulut
- kuormitustulo

Toimintapääoma =

- + oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
- + tilinpäätössiirtojen kertymä
- +/- sijoitusten arvostuserot
- +/- laskennalliset verovelat
- aineettomat hyödykkeet
- +/- muut laissa säädettyt erät

Vakavaraisuuspääoma = toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus

Vakavaraisuusaste (%) =

vakavaraisuuspääoma

- + vakuutustekninen vastuuvasta
- tasoitusmäärä
- 75 % sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvasta

Vakuutustekninen vastuuvasta lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

■ Riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinta

1 Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta yleisesti

Fennia-konsernin, johon kuuluvat Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (jäljempänä Fennia) sekä sen tytäryhtiöt Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia (jäljempänä Henki-Fennia) ja Fennia Varainhoito Oy (jäljempänä Fennia Varainhoito), riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan kehikko kuvataan konserniyhtiöiden hallitusten vahvistamissa periaateasiakirjoissa. Keskeisin näistä asiakirjoista on riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, jossa kuvataan sekä riskien- että vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet konsernissa.

Fennia-konsernissa riskienhallinnalla tarkoitetaan koordinoituja strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla konserniin ja konserniyhtiöihin kohdistuvat riskit tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja ilmoitetaan. Vakavaraisuuden hallinnalla puolestaan tarkoitetaan strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla määritetään ja ohjataan konserniyhtiöiden ja konsernin riskinkantokykyä, riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä sekä keskeisten riskien rajoituksia.

2 Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan organisointi

Fennian hallitus konsernin emoyhtiön hallituksena on sen ylin päätöksentekoeelin ja kantaa vastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta ja sen sovittamisesta osaksi konsernin hallintojärjestelmää. Fennian hallituksen vastuulla on varmistaa, että konserniin kuuluvien yhtiöiden erityispiirteet ja konsernin sisäiset yhteydet (mm. sisäiset transaktiot, kaksinkertaiset pääomat, pääomien siirrettävyys ja pääomien käyttö yleensä) tulevat asianmukaisesti huomioon otetuiksi.

Henki-Fennian hallitus on vastuussa siitä, että yhtiö noudattaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita johdonmukaisesti. Sen vastuulla on varmistaa, että yhtiössä on toiminnan laatuun, laajuuteen ja monimutkaisuuteen nähden riittävällä tavalla järjestetty hallintojärjestelmä, mukaan lukien sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmä.

Fennia Varainhoidon hallituksen vastuulla on varmistaa, että yhtiö noudattaa Fennia-konsernin riskienhallintajärjestelmän periaatteita siltä osin kuin yhtiön toiminnan erityispiirteet eivät edellytä niistä poikkeamista.

Muiden konserniyhtiöiden kohdalla Fennia-konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita noudatetaan soveltuvin osin. Muut konserniyhtiöt ovat pääosin kiinteistöyhtiöitä.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinoitua ja tiedon välittämistä varten on perustettu konsernin vakuutusyhtiöiden riskienhallintakomitea. Tämän riskienhallintakomitean päätehtävänä on tukea Fennian ja Henki-Fennian toimitusjohtajia riskien- ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvissä asioissa. Puheenjohtajana toimii Fennian toimitusjohtaja, ja Henki-Fennian toimitusjohtaja on komitean vakituksena jäsenenä.

Fennia Varainhoidolle on perustettu oma, erillinen riskienhallintakomitea. Sen puheenjohtajana toimii Fennia Varainhoidon toimitusjohtaja.

Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu kolmen puolustuslinjan malliin, jossa:

1. Ensimmäisellä puolustuslinjalla eli liike- ja tukitoiminnoilla on ensisijainen vastuu päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti.
2. Toinen puolustuslinja on riskienhallintakehikon omistaja ja vastaa mm. riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta ja raportoinnista sekä tukee, seuraa ja arvioi ensimmäisen puolustuslinjan riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan prosessien implementointia.
3. Kolmannen puolustuslinjan tehtävänä on varmistaa sisäisen valvonnan sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan vaikuttavuus ja tehokkuus.

Kolmen puolustuslinjan mallissa vastuu riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta jakautuu seuraavasti eri toimijoiden kesken:

- Toimitusjohtaja
Toimitusjohtaja kantaa, toimivan johdon tukemana, yleisvastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan asianmukaisesta valmistelusta ja toteuttamisesta hallituksen päätösten mukaisesti.
- Liike- ja tukitoiminnot
Kukin liike- ja tukitoiminto vastaa ensisijaisesti päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti, seuraa oman osa-alueensa kokonaisriskiprofilia (toisen puolustuslinjan tuella) ja varmistaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan dokumentaation mukaisen toiminnan osa-alueellaan.

- Aktuaaritoiminto

Vakuutusyhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko vastaa aktuaaritoiminnosta ja siitä, että hinnoittelussa ja vakuutusteknisen vastuuvelan laskennassa sovellettavat vakuutusmatemaattiset menetelmät ovat asianmukaiset. Vastuullinen vakuutusmatemaatikko määrittelee myös vakuutusteknisen vastuuvelan tason. Aktuaaritoiminnolla on rooli paitsi ensimmäisen myös toisen puolustuslinjan toimijana. Aktuaaritoiminto osallistuu riskienhallintajärjestelmän tehokkaaseen täytäntöönpanoon, erityisesti riskienhallintamenetelmien luomiseen, mutta myös yrityksen oman riski- ja vakavaraisuusarvion toteuttamiseen.

- Riskienhallintatoiminto

Riskienhallintatoiminnolla on päävastuu toisen puolustuslinjan tehtävistä, ja se vastaa mm. riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta ja raportoinnista. Toiminnon tehtävänä on ylläpitää kokonaisnäkemyä konserniyhtiöiden ja konsernin riskiprofilista. Toiminto myös tukee hallituksen ja toimitusjohtajan sekä liike- ja tukitoimintojen riskien- ja vakavaraisuuden hallintatyötä mm. osallistumalla riskienhallintajärjestelmän kehittämiseen ja arvioimalla sen toimivuutta sekä laatimalla analyysejä riskiasemaa koskevan päätöksenteon tueksi.

- Compliance-toiminto

Toiseen puolustuslinjaan kuuluva compliance-toiminto varmistaa, että toiminnassa noudatetaan sääntelyä, finanssialan itsesääntelyä sekä konsernin sisäisiä ohjeita ja että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia menettelytapoja. Säännösten noudattamista valvova toiminto myös tunnistaa ja arvioi säädösmuutosten vaikutuksia, säännösten noudattamisen laiminlyöntiin liittyviä riskejä sekä säännösten noudattamisessa mahdollisesti esiintyneiden puutteiden estämiseksi ja korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyttä. Lisäksi compliance edistää säännösten noudattamista ennakoivalla neuvonnalla sekä kehittää sisäisiä menettelytapoja, joilla säännösten noudattamista voidaan valvoa tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

- Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus tukee konsernia tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on seurata ja arvioida konsernin sisäisen valvonnan ja muun hallinnon riittävyttä ja tehokkuutta mm. seuraavilla osa-alueilla:

- yhtiön strategian ja tavoitteiden saavuttaminen
- vakavaraisuuden hallintaprosessin kattavuus ja luotettavuus
- riskienhallinnan tehokkuus
- resurssien käytön taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- lakien ja määräysten sekä sisäisten toimintaperiaatteiden, suunnitelmien ja ohjeiden noudattaminen
- informaation oikeellisuus, riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus
- omaisuuden turvaaminen.

Riskienhallintatoiminto ja compliance-toiminto on integroitu Fennia-konsernin organisaatioon tavalla, joka varmistaa niiden toiminnan operatiivisen riippumattomuuden, eli toiminnot ovat vapaita sellaisista vaikutteista, jotka voisivat vaarantaa niiden tehtävien suorittamisen objektiivisesti, tasapuolisesti ja riippumattomasti. Sisäinen tarkastus puolestaan on sekä ensimmäisen että toisen puolustuslinjan toiminnoista riippumaton.

3 Riskienhallinta

Riskillä tarkoitetaan epävarmaa tapahtumaa ja sen seurausta, joka voi olla yritykselle uhka tai mahdollisuus.

Konsernin riskienhallinnan strategioiden ja prosessien kokonaisuus jaetaan seuraaviin osa-alueisiin:

1. Riskien tunnistaminen

Ensimmäisen puolustuslinjan liike- ja tukitoiminnot tunnistavat ja arvioivat toimintaa ja tavoitteita uhkaavat riskit sekä vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä operatiivisessa toiminnassa.

2. Riskien mittaaminen

Riskien mittaamisprosessissa arvioidaan mahdollisuuksien mukaan riskien vakavuutta sekä niiden välisiä riippuvuuksia. Riskien mittaamisen tavoitteena on luoda yhteismitalliset mittarit eri riskeille ja parantaa riskien vertailtavuutta. Riskien mittaaminen ja vertailu on välttämätöntä siksi, että sen avulla voidaan kohdentaa riskienhallintatoimenpiteet toiminnan kannalta oleellisiin riskeihin. Riskien mittaamisessa sovelletaan lähtökohtaisesti ns. Value-at-Risk -perusteista menetelmää. Riskienhallintatoiminto koordinoi riskien vakavuuden ja riippuvuuksien mittaamista sekä mittaamisessa käytettäviä menetelmiä.

3. Riskien seuranta

Konsernissa toteutetaan kvantitatiivista riskiseurantaa, joka koostuu erilaisista riski-indikaattoreista sekä kvalitatiivista riskiseurantaa, johon kuuluvat mm. suunniteltujen ja päätettyjen hallintatoimenpiteiden seuraaminen, arvioiminen ja mahdollinen testaaminen. Ensimmäinen puolustuslinja varmistaa, että riskien asianmukainen seuranta on olemassa, ja että riskeistä saadaan niiden hallintaa varten riittävästi tietoa. Ensimmäinen puolustuslinja seuraa suunnittelemaansa ja päättämäänsä hallintatoimenpiteitä sekä arvioi niiden vaikutusta. Toinen puolustuslinja toteuttaa riippumattonta kvantitatiivista ja kvalitatiivista riskien seurantaa, jolla se tukee ensimmäisen puolustuslinjan riskienhallintatyötä.

4. Riskien hallinta

Hallintaprosessissa riskit priorisoidaan ja suunnitellaan hallintatoimenpiteitä, joilla riskejä pyritään kontrolloimaan tai rajoittamaan. Ensimmäinen puolustuslinja riskien omistajana toteuttaa asianmukaisen riskien hallinnan ja suunnittelee hallintatoimenpiteet. Toinen puolustuslinja tukee, seuraa ja arvioi ensimmäisen puolustuslinjan suorittamaa hallintaa, mutta riippumattomuuden varmistamiseksi ei osallistu operatiivisten päätösten tekemiseen. Eri riskialueilla käytettävät hallintakeinot on kuvattu tarkemmin luvuissa 3.1 – 3.10.

5. Riskien ilmoittaminen

Riskien toteutumisesta ja niiden vaikutuksista sekä läheltä piti -tilanteista raportoidaan konsernissa sovitun ilmoittamisprosessin mukaisesti. Riskienhallinta- ja compliance-toiminnot raportoivat riskeistä riskienhallintakomiteoille sekä asiaan kuuluville hallituksille toimintojen säännöllisenä raportointina.

Edellä kuvattuja riskienhallinnan strategioita ja prosesseja sovelletaan riskienhallinnan helpottamiseksi laaditun riskikartan kaikkiin riskialueisiin, joita ovat:

- vakuutusriskit,
- rahoitusmarkkinariskit,
- vastapuoliriskit,
- operatiiviset riskit,
- kvantitatiivisten menetelmien riskit,
- keskittymäriskit,
- likviditeettiriski,
- strategiset riskit,
- maineriski ja
- ryhmäriskit.

3.1 Vakuutusriskit

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusyhtiön perusliiketoimintaan eli vakuuttamiseen.

Merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan, myynnin ohjaukseen ja riskin hinnoitteluun, eli kyseessä on tappioriski siitä, että tulevista vakuutuskorvauksista aiheutuvat kustannukset (ml. liikekulut) ylittävät vakuutuksista saadut vakuutusmaksut. Vakuutusriskeihin sisältyvät myös suurvahinkoriskit (esimerkiksi katastrofiriskit) ja jälleenvakuutussuojien asianmukaisuusriski.

Vakuutusriskiin liittyy myös tappioriski, joka johtuu vakuutusteknisen vastuuvelan epäedullisesta arvonmuutoksesta, eli varausriski. Varausriskit liittyvät vastuuvelan laskennassa tehtyjen oletusten epävarmuuteen ja arvioitujen korvausmäärien, liikekulujen ja näiden kassavirtojen epäedullisiin poikkeamiin toteutuneista kuluista.

Varausriskin vakuutusteknisiin riskitekijöihin luetaan mm. biometriset riskit (kuolleisuus-, pitkäikäisyys-, työkyvyttömyys- ja vastaavat riskit) ja erilaiset raukeamisriskit kuten henkivakuutuksen takaisinostoriski.

Vakuutusteknistä vastuuvelkaa koskevat myös eräät rahoitusmarkkinariskit kuten inflaatio ja diskonttokorko.

Vakuutustoiminta perustuu vakuutusriskien ottamiseen, riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä ja riskien hallintaan. Vakuutusmaksuriskin hallinnan tärkeimmät keinot ovat asianmukainen riskien valinta (vastuunvalinta), hinnoittelu ja vakuutusehdot sekä jälleenvakuutussuojan hankkiminen.

Vastuunvalinnalla ohjeistetaan myyntiä ja varmistetaan vakuutustoiminnan kannattavuutta. Vastuunvalintaa hallitaan tutkimalla tilastollisesti aiempia vahinkotapauksia, jotka ovat myös perustana hinnoittelulle. Vastuunvalintaohjeissa määritellään, millaisia riskejä voidaan vakuuttaa ja miten suuria vakuutusmääriä sallitaan.

Vakuutusriskien hinnoittelussa pyritään riskivastaavuuteen, asettamalla sitä korkeampi hinta mitä suurempi riski on kyseessä ja päinvastoin. Hinnoittelun lähtökohtana on tietovaraston oikeellisuus ja riittävyys sekä se, että vakuutettava kohde tunnetaan riittävän hyvin. Ainoastaan tältä pohjalta voidaan tehdä asianmukaiset riskianalyysit ja päättää riittävästä vakuutusmaksun tasosta.

Vakuutusehtojen merkitys vakuutusriskin rajoittamisessa on olennainen. Vakuutusehdoissa määritellään mm. vakuutussopimuksen kattavuus ja korvausten rajoitukset. Vakuutusriskin hallinnassa on tärkeää, että ei-toivotut riskit suljetaan pois tai rajoitetaan sopimusteilse toivotulle tasolle.

Vahinkovakuutuksessa eräistä vakuutuslajeista, kuten lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa ja liikennevakuutuksessa, on erityislainsäädäntöä, jossa on määritelty vakuutusturvan kattavuus, mikä estää

vakuutusehtojen muuttamisen tältä osin. Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa ja liikennevakuutuksessa on myös säädöksiä, jotka rajoittavat vakuutusyhtiön vastuuta. Eläkemutoisten korvausten inflaatoriski ja sairaanhoitokuluihin liittyvät pitkäaikaiset korvausriskit on siirretty vakuutusalan yhteisesti kustannettaviksi ns. jakojärjestelmän kautta.

Vastuuvelan laskennassa sovelletaan erilaisia kvantitatiivisia menetelmiä, jotka ovat varausriskin hallinnassa keskeisessä asemassa. Menetelmien lisäksi käytettävien tietojen riittävyys ja laatu sekä niiden hallinta vaikuttavat olennaisesti varausriskin luonteeseen.

Henkivakuutuksessa lainsäädäntö rajoittaa henkivakuutusyhtiön oikeutta korottaa vakuutusmaksuja tai muuttaa sopimusehtoja. Tällöin sopimusten pituus vaikuttaa varausriskin ns. biometristen riskien tasoon. Mikäli tehdyt oletukset osoittautuvat riittämättömiksi, eivätkä vakuutusmaksut ole muutettavissa, on vastuuvelkaa täydennettävä odotettavissa olevaa tappiota vastaavalla määrällä.

Suurilta vahingoilta ja vahinkotapahtumilta suojaudutaan ja niitä hallitaan ottamalla jälleenvakuutuksia. Suurvahinkoriskien hallinnassa on tärkeää, että menevän jälleenvakuutuksen rakenne ja omalle vastuulle jäävä osa riskeistä / vahingoista mitoitetaan vakavaraisuuteen ja vakuutusvelvoitteisiin nähden sopivaksi, jotta tehokas riskinsiirto toteutuu.

Jälleenvakuutuksen käyttöön liittyy liitännäisriskejä kuten jälleenvakuutuksen saatavuus-, hinta- ja vastapuoliriskit. Jälleenvakuutusriskiä ja siihen liittyvää vastapuoliriskiä pienennetään vahinkovakuutustoiminnassa siten, että jälleenvakuuttajaksi hyväksytään vain riittävän vakavaraisuusluokituksen omaava yhtiö. Lisäksi asetetaan rajoituksia sille, kuinka suuria osuuksia yksittäisellä jälleenvakuuttajalla voi jälleenvakuutusohjelmassa olla. Henkivakuutustoiminnassa menevän jälleenvakuutuksen käyttö on vähäistä ja keskittyy sen takia muutamiiin vastapuoliin.

Määrällisiä tietoja vahinkovakuutuksen tilinpäätöksen vastuuvelan riskimuuttujista

	Muutoksen vaikutus Fennian vakavaraisuuspääomaan	
Diskonttokorko	Alenee 0,1 % -yksikköä	-10 milj. e
Inflaatoriski	Kasvaa 1 %	-6 milj. e
Kuolevuus	Keski-ikä pidentyy 1 v.	-10 milj. e

3.2 Rahoitusmarkkinariskit

Rahoitusmarkkinariskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka johtuu suoraan tai välillisesti rahoitusmarkkinoiden muuttujien, kuten korkojen, osakkeiden, kiinteistöjen, valuuttakurssien ja luottomarginaalien, arvojen tason ja volatiliiteetin heilahteluista.

Sijoitustoiminta ja sen hallinta on rahoitusmarkkinariskien hallinnassa erityisasemassa. Merkittävimmät riskit liittyvät sijoitusten arvojen alenemiseen ja sijoitusten yhteensopimattomuuteen vakuutusteknisen vastuuvelan luonteen kanssa (ns. ALM-riski).

Rahoitusmarkkinariskien merkittävimmät hallintakeinot ovat asianmukainen sijoitusinstrumenttien valinta, sijoitusten hajauttaminen ja riskien rajoittaminen. Riskien rajoittamisessa voidaan käyttää myös johdannaissopimuksia.

Rahoitusmarkkinariskien hallinnan lähtökohtana on, että varat sijoitetaan sellaiseen omaisuuteen ja sellaisiin välineisiin, joiden riskit voidaan tunnistaa, mitata, seurata, hallita ja raportoida. Lisäksi uusiin omaisuuseriin ja sijoitusvälineisiin kohdistetaan ennen niiden hankkimista toimenpiteitä, joilla varmistetaan uusien omaisuuserien tai sijoitusvälineiden hallittavuus ja sopivuus liiketoimintaan sekä riskienhallintaan.

Sijoitusten riittävällä hajauttamisella tavoitellaan optimaalista hajautushyötyä, riskikorjattua tuottoa ja varojen ja velkojen yhteensopivuutta.

Keskeinen rahoitusmarkkinariskien hallintamenetelmä on riskibudjetoinnin käyttö vakavaraisuuden hallinnassa. Allokointirajoitteilla varmistetaan, että sijoitusomaisuus on riittävästi hajautettu eri omaisuusluokkiin. Lisäksi määritellään yksityiskohtaisempia rajoitteita, joilla varmistetaan, että myös omaisuuslajien sisällä hajautus on riittävä.

Määrällisiä tietoja Fennian sijoitussalkun riskimuuttujista

	Muutoksen vaikutus Fennian vakavaraisuuspääomaan	
Korkosijoitukset	Korkotaso +1 % -yksikköä	-20 milj. e
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20 %	-40 milj. e
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -10 %	-31 milj. e

Määrällisiä tietoja Henki-Fennian sijoitussalkun riskimuuttujista

Muutoksen vaikutus Fennian vakavaraisuuspääomaan		
Korkosijoitukset	Korkotaso +1 % -yksikköä	-10 milj. e
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20 %	-19 milj. e
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -10 %	-11 milj. e

3.3 Vastapuoliriskit

Vastapuoliriskissä huomioidaan mahdolliset tappiot, jotka johtuvat vakuutusyhtiön vastapuolten odottamattomasta maksukyvyyttömyydestä.

Samoin kuin rahoitusmarkkinariskien hallinnassa, vastapuoliriskin hallinnan lähtökohtana on, että vastapuolet ja niihin liittyvät riskit voidaan tunnistaa, mitata, seurata, hallita ja raportoida.

Vastapuoliriskiä aiheutuu lähinnä (luottomarginaaliriski käsitellään rahoitusmarkkinariskinä):

- johdannaissopimusten vastapuolista, jolloin ainoastaan sopimusten mahdollinen positiivinen markkina-arvo on alttiina riskille,
- maksamattomista jälleenvakuutussaamisista ja jälleenvakuuttajien osuudesta korvausvastuusta,
- vakuutusasiakkailta olevista saamisista ja
- asiakasrahoituksesta.

Johdannaissopimusten vastapuoliriskin hallinnassa vastapuoliriskiä arvioidaan ennen kuin johdannaistavastapuolen kanssa tehdään sopimuksia. Liikkeeseenlaskijoiden ja vastapuolten luottokelpoisuuden arvioinnissa käytetään tukena pääasiassa luottoluokituslaitosten antamia luokituksia. Vastapuoliriskin rajoittamiseksi on luottokelpoisuudelle asetettu vähimmäistaso ja rajat vastuun enimmäismäärälle vastapuolta kohden.

Jälleenvakuutustoiminnan vastapuoliriskin hallinnassa on vastapuoliriskin rajaamiseksi asetettu vaatimukset muun muassa jälleenvakuuttajien luottokelpoisuusluokille ja vastuun enimmäismäärälle jälleenvakuuttajaa kohden. Samoin kuin johdannaissopimusten vastapuoliriskin osalta, luottoluokituslaitosten luokituksia käytetään jälleenvakuuttajien luottokelpoisuuden arvioinnin tukena.

Vastapuoliriskiä syntyy myös vakuutusasiakkailta olevista saamisista. Asiakkaiden vakuutusmaksusaamisista syntyvä vastapuoliriski on yleensä pieni, koska maksun saamatta jääminen johtaa vakuutusturvan peruuttamiseen tai pienentymiseen.

Asiakasrahoituksen vastapuoliriskin hallinnan tavoitteena on rajoittaa asiakas- ja muista vastuista syntyvien vastapuoliriskien negatiiviset tulosvaikutukset hyväksyttävälle tasolle. Keskeisessä asemassa näiden vastapuoliriskien hallinnassa on luottoprosessi. Luottoprosessin hallinnassa on tärkeää vastapuolten luotettavuuden varmistaminen arvioimalla riskit ja luokittelemalla sitten vastapuoli sisäisesti kehitetyn mallin mukaisesti. Asiakasrahoituksen vastapuoliriskejä vähennetään määrittelemällä asiakaskohtaiset vakuus- ja kovenanttiehdot.

3.4 Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan Fennia-konsernissa tappioriskiä, joka aiheutuu:

- riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista,
- henkilöstöstä,
- järjestelmistä tai
- ulkoisista tekijöistä.

Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Strategiset ja maineriskit on rajattu operatiivisten riskien ulkopuolelle.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on vähentää ennalta arvaamattomien tappioiden todennäköisyyttä ennalta ehkäisevillä riskienhallintatoimenpiteillä. Tehokkaimmat riskienhallintatoimenpiteet kohdistetaan vakaviimpiin operatiivisiin riskeihin eli riskeihin, joiden toteutumisen todennäköisyys on pieni, mutta riskin toteutuessa sen vaikutus toimintaan on suuri.

Fennia-konsernin operatiivisten riskien hallintakehikko perustuu operatiivisia riskejä koskevan tiedon keräämiseen eri lähteistä, joita ovat mm. sisäisen tarkastuksen ja compliance-toiminnon tarkastukset, riski-indikaattorit, skenaarioihin perustuvat arviot, tiedot sisäisistä vahinkotapahtumista ja läheltä piti -tilanteista sekä sisäiset riskikartoitukset. Erityisesti skenaarioihin perustuvat arviot ovat keskeisessä asemassa arvioitaessa toiminnan riskejä ennakoivasti. Operatiivisia riskejä koskevan tiedon kerääminen ja raportointi edelleen riskienhallinta- ja compliance -toiminnoille on ensi sijassa liike- ja tukitoimintojen vastuulla.

Eri tietolähteistä koottujen tietojen perusteella arvioidaan operatiivisten riskien riskiprofiili sekä tuotetaan tarvittavat raportit hallitukselle ja muuhun sisäiseen käyttöön. Pitkällä tähtäimellä riskien systemaattinen arviointi parantaa riskienhallinnan tasoa ja auttaa liike- ja tukitoimintoja ymmärtämään ja hallitsemaan toiminnan operatiivisia riskejä.

Keskeisille liike- ja tukitoiminnoille on laadittu valmius- ja jatkuvuussuunnitelmat, joiden pohjalta avaintoimintoja voidaan jatkaa mahdollisessa häiriötilanteessa.

Fennia-konsernissa operatiiviset riskit jaetaan seuraaviin riskiluokkiin:

- sisäiset väärinkäytökset,
- työntekijöihin ja henkilöstöön liittyvät riskit,
- oikeudelliset riskit,
- tieto-, tietoliikenne- ja puhelinjärjestelmiin liittyvät ongelmat ja keskeytysvahingot,
- asiakkaisiin, tuotteisiin ja liiketoiminnan menettelytapoihin liittyvät riskit,
- prosesseihin liittyvät riskit ja
- ulkopuolisten toimintaan liittyvät riskit.

3.5 Kvantitatiivisten menetelmien riskit

Kvantitatiivisella menetelmällä tarkoitetaan numeeristen arvioiden luomista soveltamalla tilastollisia, taloustieteellisiä, rahoitus- tai muita matemaattisia teorioita ja menetelmiä. Kvantitatiiviseksi menetelmäksi luetaan myös menetelmä, jolla tavoitellaan numeerista lopputulosta, ja joka perustuu osittain tai kokonaan subjektiiviseen asiantuntijaharkintaan.

Kvantitatiivinen menetelmä voi olla virheellinen ja / tai harhaanjohtava ja johtaa epäluotettavaan raportointiin sekä väriin johtopäätöksiin ja siten väriin johdon toimenpiteisiin.

Kvantitatiivisten menetelmien riskit kuuluvat operatiivisiin riskeihin, mutta niiden erityisluonteen ja tärkeyden takia sekä niiden käsittelyn helpottamiseksi niiden riskit tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja raportoidaan omana riskialueenaan.

Kvantitatiivisten menetelmien riskien hallinnassa keskitytään riskeihin, jotka liittyvät:

- matemaattiseen teoriaan,
- tietojen laatuun,
- estimointiin ja parametrisointiin,
- dokumentaatioon,
- validointiin,
- henkilöstöön,
- tietojärjestelmiin ja
- prosesseihin.

Ohjaavana periaatteena kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinnassa on menetelmien ja prosessien tehokas kyseenalaistaminen. Tämä tarkoittaa, että riippumaton ja asiantunteva taho, riskienhallintatoiminto tai ulkopuolinen asiantuntija, arvioi menetelmiä ja prosesseja kriittisesti.

Kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinta perustuu siihen, että kunkin menetelmän rakenne, matemaattinen teoria ja loogisuus on dokumentoitu hyvin, ja että menetelmä on mahdollisimman hyvin tuettavissa tieteellisillä tutkimuksilla ja / tai vakuutusalan parhailla käytännöillä. Jotta voidaan tunnistaa menetelmän vahvuudet ja heikkoudet, on tärkeää, että matemaattiset yksinkertaistukset, numeeriset menetelmät, approksimaatiot ja subjektiivisen asiantuntijaharkinnan käyttö selvitetään ja dokumentoidaan riittävän tarkasti. Menetelmän omistajan ja kehittäjien tulee varmistaa, että menetelmän eri osa-alueet toimivat toivotulla tavalla, ovat sopivia tarkoitettuun käyttöön, ja että menetelmä on matemaattisesti oikein ja estimoidut parametrit tilastollisesti luotettavia.

Tietojen laadun hallinta on yhtä tärkeää kuin menetelmän rakenteen, teorian ja loogisuuden hallinta. Luotettavuus voidaan saavuttaa ainoastaan laadukkailla tiedoilla.

Kvantitatiivisen menetelmän validointi kattaa prosessit ja toimintatavat, joiden avulla pyritään todentamaan, että menetelmä on asianmukainen ja luotettava sekä toimii toivotulla tavalla. Validoinnin avulla tunnistetaan menetelmän mahdollisia heikkouksia ja rajoituksia sekä käyttöön liittyviä ongelmia ja voidaan arvioida ja hallita niiden vaikutuksia.

3.6 Keskittymäriskit

Keskittymäriskillä tarkoitetaan kaikenlaisia riskikeskittymiä, joihin liittyvät tappiot voivat olla niin suuria, että ne vaarantavat vakuutusyhtiön vakavaraisuuden tai taloudellisen aseman. Keskittymäriskiä syntyy useimmiten sijoitustoiminnassa, mutta sitä voi syntyä myös vakuutustoiminnassa sekä kummankin toiminnan yhteisvaikutuksesta.

Sijoitustoiminnan, rahoitusmarkkina- ja vastapuoliriskien hallinta perustuu hajauttamiseen, jolloin merkittäviä keskittymäriskejä ei lähtökohtaisesti synny. Poikkeuksen tekevät ns. strategiset omistukset, joista voi syntyä hyvin merkittäviä keskittymäriskejä. Strategisina omistuksina käsitellään omistuksia konserniin kuuluvissa tytäryhtiöissä.

Vakuutustoiminta perustuu riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä siten, että yksittäisen omalla vastuulla olevan vakuutuskohteen vaikutuksia voidaan rajoittaa. Tätä riskiä hallitaan mm. vastuunvalintaohjeilla ja jälleenvakuutuksella.

Eryteisesti sijoitustoiminnan asiakasrahoituksessa sijoitus- ja vakuutustoimintaa arvioidaan kokonaisvaltaisesti ennen luoton myöntämistä, jotta yhteisriskikeskittymät saadaan arvioiduiksi.

3.7 Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että tulevia maksuvelvoitteita ei kyetä toteuttamaan, tai että ne voidaan toteuttaa ainoastaan erityistoimenpiteillä.

Likviditeettiriski jaetaan lyhyen ja pitkän aikavälin riskiin. Lyhyen aikavälin likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät alle 4 kuukauden pituisiin varojen ja velkojen kassavirtoihin (ns. kassanhallinnan riskit). Pitkän aikavälin likviditeettiriskillä tarkoitetaan varojen ja velkojen kassavirtojen yhteensopivuusriskiä useita vuosia, jopa vuosikymmeniä eteenpäin.

Lyhyen aikavälin likviditeettiriskiä hallitaan ylläpitämällä riittävää likviditeettireserviä sekä maksuvalmiuden suunnittelulla. Likviditeettireserviä hallitaan mm. seuraavilla periaatteilla:

- rahamarkkinasijoituksille asetetaan vähimmäisallokaatio,
- osake- ja korkosijoituksilta edellytetään rahaksi muutettavuutta,
- rahamarkkinasijoitukset hajautetaan ja niille asetetaan vastapuoliliimittaja,
- koko sijoitussalkun epälikvidien sijoitusten määrää rajoitetaan ja
- merkittäviin jälleenvakuutus sopimuksiin liitetään tarpeen mukaan likviditeettiehtoja.

Maksuvalmiuden suunnittelussa luodaan päiväkohtaisia ennusteita ulosmenevistä maksusuorituksista seuraaville neljälle kuukaudelle. Lyhyen aikavälin likviditeettiriskin hallinnan tavoite on, että muita sijoituksia kuin rahamarkkinasijoituksia ei jouduta realisoimaan, ja että varainhoitajien lyhyen aikavälin likviditeettireserviä tai sijoituksia ei jouduta käyttämään tai realisoimaan.

Pitkän aikavälin likviditeettiriskiä seurataan ja se raportoidaan omana riskinään, mutta sitä ei hallita erillisenä riskinä vaan osana korkoriskin hallintaa.

3.8 Strategiset riskit

Strategisilla riskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät vakuutusyhtiön strategiaan ja johtuvat vääristä liiketoimintapäätöksistä, liiketoimintapäätösten väärästä tai epäonnistuneesta toteutuksesta tai kyvyttömyydestä sopeuttaa liiketoiminta muuttuviin olosuhteisiin tai tavoiteltavan tulevan tilan mukaiseksi.

Strategialla tarkoitetaan joukkoa pitkän aikavälin suunnitelmia ja toimenpiteitä, joiden avulla vakuutusyhtiö siirtyy nykytilasta toivottuun tulevaan tilaan.

Strategisilla riskeillä on monta eri ulottuvuutta, ja ne on jaettu seuraaviin ryhmiin:

- strategiset makroriskit, jotka liittyvät esimerkiksi väestön, sosiaaliturvan ja kulttuurin trendimuutoksiin, sääntelyn, viranomaisvalvonnan ja politiikan muutoksiin tai ilmaston ja geopolitiikan trendimuutoksiin,
- toimialakohtaiset strategiset riskit, jotka liittyvät muutoksiin vakuutus- tai finanssialan kilpailussa ja vakuutuksenottajien tai sijoittajien kysynnässä ja
- sisäiseen toimintaan liittyvät strategiset riskit, jotka voivat olla esimerkiksi laajentumiseen tai sisäiseen kehittämiseen liittyviä riskejä tai lisäpääomituksen saatavuusriskiä.

Strategisten riskien hallinnan lähtökohtana on tunnistaa konsernin ja kunkin konserniyhtiön strategiset riskit ja havainnoida erilaisia heikkoja signaaleja sekä arvioida, millä tavoin erilaiset tapahtumat, trendit ja skenaariot vaikuttavat liiketoiminnan kestävytyteen ja vakavaraisuusaseman kehitykseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

3.9 Maineriski

Maineriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että tuotenimi Fennia tai Fennia-konserniin kuuluvan yksittäisen yhtiön julkinen kuva vahingoittuu. Maineriskiä voi aiheutua myös yhteistyökumppaneista, jos niiden arvot ja / tai toimintaperiaatteet poikkeavat Fennia-konsernin vastaavista.

Maineriski on yleensä seuraus muista toteutuneista riskeistä tai tapahtumista, esimerkiksi operatiivisten riskien toteutumisesta.

Maineriskin hallinnan lähtökohtana on tunnistaa, mitkä mahdolliset tapahtumat voivat vaikuttaa negatiivisesti konsernin tai konserniyhtiön maineeseen. Maineriskin luonne poikkeaa muiden riskien luonteesta siten, että riskitapahtumat voivat

perustua todellisiin tapahtumiin tai osittain tai kokonaan vailla todellisuuspohjaa oleviin tapahtumiin (esimerkiksi perätön huhu). Maineriskit ovat usein ennaltaehkäistävissä tai tapahtumien vaikutusta voidaan yleensä vähentää.

Maineriskin hallinta perustuu siihen, että liiketoiminta ja sen rajoitukset tunnetaan ja ymmärretään kokonaisvaltaisesti. Maineriskiä ei voida hallita omana riskialueenaan, vaan lähinnä operatiivisten riskien hallinnan laajenuksena. Kun maineriskiin vaikuttavat riskit on tunnistettu, voidaan organisaation sisällä toteuttaa erilaisia riskienvähentämistoimenpiteitä.

Onnistunut maineriskin hallinta perustuu osaltaan selkeään ja harkittuun ulkoiseen viestintään. On tärkeää, että sanoma on oikea, ja että se on oikean tahon oikealle taholle viestimä.

Maineriskin hallintaan liittyy myös lakien, säännösten ja määräysten noudattaminen sekä toimiminen viranomaisten edellyttämällä tavalla. Vakuutusyhtiön julkinen kuva ja luotettavuus voivat kärsiä, jos lakeja, säännöksiä ja määräyksiä sekä viranomaisten asettamia vaatimuksia ei noudateta.

3.10 Ryhmäriskit

Ryhmäriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka johtuvat siitä, että Fennia ja sen tytäryhtiöt harjoittavat liiketoimintaa konsernimuodossa. Ryhmäriskit voidaan jakaa seuraaviin ryhmiin:

- transaktioriskit,
- tartuntariskit,
- eturistiriitariskit,
- keskittymäriskit ja
- hallintoon liittyvät riskit.

Transaktioriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät ryhmänsisäisiin transaktioihin, esimerkiksi asianmukaiseen hinnoitteluun.

Tartuntariskeihin luetaan tilanteet, joissa yhden yhtiön ongelmat tai ottamat riskit tarttuvat joihinkin konsernin muihin yhtiöihin tai koko konserniin. Tähän ryhmään luetaan myös moraalikattoon liittyvät riskit ("moral-hazard" -riskit), joilla tarkoitetaan tilanteita, joissa yhden yhtiön tahallisesti ja epämoraalisesti ottama riski ja siitä syntyvä tappio siirtyvät emoyhtiön tai muiden yhtiöiden joko osittain tai kokonaan kannettaviksi.

Eturistiriitariskejä syntyy, kun joidenkin konserniyhtiöiden tai koko konsernin intressit ovat keskenään ristiriidassa.

Keskittymäriskejä syntyy, jos yksittäisestä vastapuolesta tulee konsernitasolla liian merkittävä, vaikka riski olisikin sallituissa rajoissa yksittäisten yhtiöiden osalta.

Hallintoon liittyvät riskit johtuvat siitä, että osa toiminnoista on järjestetty konsernitasolla ja osa toiminnoista yksittäisen yhtiön tasolla. Yhtiöiden hallintojärjestelmien eroista voi syntyä koordinoitavihaasteita ja lisäriskejä.

Ryhmäriskien hallinta perustuu selkeään konsernirakenteeseen. Monimutkaisissa omistuskuvioissa ryhmäriskin merkitys kasvaa. Lisäksi asianmukainen ryhmäriskin hallinta perustuu siihen, että liiketoimintaa suunnitellaan ja seurataan sekä yksittäisten yhtiöiden että konsernin tasolla. Ainoastaan siten voidaan varmistaa ja seurata ryhmätavoitteiden kehitystä ja niiden saavuttamista.

Ryhmäriskien hallinta perustuu myös siihen, että koko konsernin sisäisen valvonnan järjestelmä, erityisesti riskienhallintajärjestelmä ja säännösten noudattamisen valvonta sekä niihin liittyvät ilmoitusmenettelyt, on määritelty ja toteutettu johdonmukaisesti ja läpinäkyvästi. Eri tahojen roolien ja vastuiden tulee myös konserninäkökulmasta olla selkeitä ja määriteltyjä.

4 Vakavaraisuuden hallinta

Riskinkantokyvyllä tarkoitetaan omaa varallisuutta, joka on käytettävissä tappioiden kattamiseen. Riskinottohalukkuudella tarkoitetaan sitä, kuinka paljon riskiä ollaan halukkaita ottamaan liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseksi, eli kuinka paljon omasta varallisuudesta ollaan valmiita sitomaan riskinottoon. Riskinsietokyvyllä tarkoitetaan sitä, kuinka paljon oma varallisuus saa heilahdella liiketoimintatavoitteisiin pyrittäessä.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena konsernissa on tukea liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamista ja liiketoiminnan jatkuvuutta. Tämä toteutetaan varmistamalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn, riskinottohalukkuuteen ja riskinsietokykyyn sekä luomalla edellytykset häiriöttömään toimintaan myös odottamattomien tappioiden varalta tunnistamalla ne uhkatekijät ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat liiketoimintastrategian ja muiden tavoitteiden toteutumiseen.

Yleistä riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä hallitaan asettamalla merkittävimmille riskeille ja yhdistetyille riskeille mittareita ja tavoiterajoja (ns. riskibudjetointi). Asetettujen riskikohtaisten rajoitusten on tehokkaasti rajoitettava riskiprofiilia siten, että vakavaraisuus ja riskinotto pysyvät hallinnassa ja sallituissa rajoissa.

■ Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Fennian voitonjakokelpoiset varat olivat 264 400 633,75 euroa. Yhtiön tilikauden voitto oli 36 222 096,50 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle että tilikauden voitto siirretään varmuusrahastoon.

Helsingissä 8. päivänä maaliskuuta 2016

Mikael Ahlbäck

Matti Pörhö

Antti Kuljukka
toimitusjohtaja

Jussi Järventaus

Lars Koski

Eva Liljeblom

Timo Salli

Paul Stucki

Tilintarkastuskertomus

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2015. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllystyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet vakuutusyhtiölakia, osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsinki 21.3.2016
KPMG OY AB

Petri Kettunen
KHT

Alex Wahlroos
KHT

■ Hallintoneuvoston lausunto

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian hallintoneuvosto on käsitellyt yhtiön vuoden 2015 tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen sekä tilintarkastuskertomuksen. Hallintoneuvostolla ei ole niiden johdosta huomauttamista.

Hallintoneuvosto esittää 27.4.2016 kokoontuvalle yhtiökokoukselle, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistettaisiin ja hallituksen ehdotus vuosituloksen käyttämisestä hyväksyttäisiin.

Helsingissä maaliskuun 22. päivänä 2016

Hallintoneuvoston puolesta

Janne Ylinen
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Hallintoneuvosto

Puheenjohtaja

Janne Ylinen
toimitusjohtaja
Kokkolan Halpa-Halli Oy
Kokkola

Varapuheenjohtajat

Jukka Tikka
toimitusjohtaja
Länsi-Savo Oy
Mikkeli

Seppo Kukkola
toimitusjohtaja, rakennusneuvos
Kukkola-Yhtiöt Oy
Rovaniemi

Jäsenet

Antti Aho
toimitusjohtaja
Lääkärikeskus Aava Oy
Helsinki

Pekka Auramaa
toimitusjohtaja
Kuljetusliike Y. Auramaa Oy
Eura

Risto Finne
hallituksen puheenjohtaja
Kuopion Konepaja Oy
Kuopio

Jarmo Halonen
toimitusjohtaja
Elecster Oyj
Toijala

Ilkka Jalonen
Puheenjohtaja
Ilja Consulting Oy
Espoo

Juha Järvi
toimitusjohtaja
Ka-Mu Oy
Karstula

Marianne Kaasalainen
toimitusjohtaja
Oy Patrol Trading Ab
Espoo

Jouko Kauhanen

hallituksen puheenjohtaja
Actiw Oy
Naarajärvi

Pia Kauma

kaupunginhallituksen jäsen
Espoo

Hannu Kekäläinen

hallituksen puheenjohtaja
Check Point Finland Oy
Piikkiö

Matti Koskenkorva

yrittäjäneuvos
Tampere

Jaana Kotro

toimitusjohtaja
Teknopower Oy
Turku

Pekka Kuivalainen

toimitusjohtaja
Pisla Oy
Viitasaari

Matti Kurttio

hallituksen puheenjohtaja
Tormets Oy
Tornio

Mervi Kuutti

myyntiasistentti
Yrittäjien Fennian Kenttä ry
Järvenpää

Maunu Lehtimäki

toimitusjohtaja
Evli Pankki Oyj
Helsinki

Markus Lindblom

toimitusjohtaja
RTV-Yhtymä Oy
Riihimäki

Vesa Luhtanen

toimitusjohtaja
L-Fashion Group Oy
Lahti

Hannu Löytönen

teollisuusneuvos
toimitusjohtaja
Betset Oy
Kyyjärvi

Tauno Maksniemi

toimitusjohtaja
G4S Suomi
Helsinki

Martti Paunu

toimitusjohtaja
Väinö Paunu Oy
Tampere

Ari Penttilä

toimitusjohtaja
Matkapojat Oy
Tampere

Tapio Pitkänen

toimitusjohtaja
Omatalo Oy
Sonkajärvi

Raimo Puustinen

toimitusjohtaja
Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj
Joensuu

Pekka Rantamäki

CEO
Teknos Group Oy
Helsinki

Ari Rinta-Jouppi

toimitusjohtaja
Rinta-Joupin Autoliike Oy
Tervajoki

Meliina Ruokonen

hallituksen puheenjohtaja
Aarikka Oy
Helsinki

Ali U. Saadetdin

hallituksen puheenjohtaja
Solteq Oyj
Tampere

Seppo Saajos

hallituksen puheenjohtaja
Saajos Yhtiöt
Lohja

Kaj Ström

hallituksen puheenjohtaja
Motoral Oy
Helsinki

Risto Tornivaara

toimitusjohtaja
Danske Bank Oyj
Helsinki

Markus Tötterman

hallituksen puheenjohtaja
Oy Arwidson Ab
Tuusula

Heikki Vauhkonen

toimitusjohtaja
Tulikivi Oyj
Helsinki

Rauno Vennola

toimitusjohtaja
Terra-Team Oy
Espoo

Jarkko Wuorinen

toimitusjohtaja
Ahlman & Wuorinen Development AWD Oy
Savonlinna

Jens Österberg

toimitusjohtaja
Oy Petsmo Products Ab
Vaasa

Fennian hallinto 1.1.2016

Hallitus

Puheenjohtaja

Mikael Ahlbäck
toimitusjohtaja
Ab Rani Plast Oy
Teerijärvi

Varapuheenjohtaja

Matti Pörhö
kauppaneuvos, CEO
Pörhön Autoliike Oy
Oulu

Jäsenet

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät
Helsinki

Lars Koski
toimitusjohtaja
Laihian Mallas Oy
Laihia

Eva Liljeblom
professori, rehtori
Hanken School of Economics, Helsinki
Helsinki

Timo Salli
toimitusjohtaja
Katsa Oy
Tampere

Paul Stucki
toimitusjohtaja
Orfer Oy
Orimattila

Hallituksen sihteeri

Sanna Elg
lakiasiaintohtaja
Fennia
Espoo

Fennian hallinto 1.1.2016

Tilintarkastajat

KPMG OY AB

Petri Kettunen
KHT

Alex Wahlroos
KHT

Varatilintarkastajat

KPMG OY AB

Tiia Kataja
KHT

Marcus Tötterman
KHT

Fennian hallinto 1.1.2016

Johto

Johtoryhmä

Antti Kuljukka

toimitusjohtaja

Eero Eriksson

varatoimitusjohtaja, sijoitukset ja asiakasrahoitus sekä sisäiset palvelut

Kimmo Kilpinen

varatoimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen, kentänjohtaja

Timo Ahvonen

kehitysjohtaja

Pasi Karppi

tietohallintojohtaja

Vesa-Matti Kultanen

johtaja, korvauspalvelut

Timo Parkkisenniemi

johtaja, vakuutuspalvelut ja jälleenvakuutus

Sanna Elg

lakiasiaintojohtaja, johtoryhmän sihteeri

Aktuaaritoimi**Risto Heimo**

aktuaariojohtaja, SHV

Fennian hallinto 1.1.2016

Lääkärit

Mikael Hedenborg

lääketieteen ja kirurgian tohtori
työterveyshuollon erikoislääkäri,
ylilääkäri
vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Lauri Keso

lääketieteen ja kirurgian tohtori,
sisätautien ja reumatologian
erikoislääkäri
vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Juha Liira

lääketieteen ja kirurgian tohtori,
työterveyshuollon ja työlääketieteen
erikoislääkäri
vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Teemu Paatela

lääketieteen lisensiaatti,
ortopedian erikoislääkäri

Mika Paavola

lääketieteen tohtori,
ortopedian ja traumatologian
erikoislääkäri

Timo Yrjönen

lääketieteen tohtori,
ortopedian erikoislääkäri

Heikki Österman

lääketieteen lisensiaatti,
ortopedian ja traumatologian
erikoislääkäri

Fennian hallinto 1.1.2016